

Ἡ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΦΗΒΟΥΣ ΚΑΙ ΝΕΑΝΙΔΑΣ

Συνιστάμενον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὡς τὸ κατ' ἔξοχὴν παιδικὸν περιοδικὸν εἰς ἄλλοις παρασχόν ἐν τῇ χώρῳ ἡμῶν ὑπηρεσίας, καὶ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἀνεργασίαν ἁριστῶν καὶ χρησιμωτάτων ἐν τοῖς παιδῶν.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΡΟΠΑΗΓΩΓΩΝ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ : Ἐτήσια δραχμῆς 100. Ἐξέμνητος δραχ. 55. Τρίμηνος δραχ. 30.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ : Αἰγυπτίου γρόσια διατεμ. 50.— Αμερικῆς δολάρια 4.— Ἀγγλίας καὶ ἑλλαν ἐν γένει τῶν ἑλλαν Κρατῶν σελίνια 10.

Ἐξέμνητοι καὶ Τρίμηνοι ἀναλόγως.

ἩΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΙΔΡΥΘΗ ΤΩ 1879

ΙΔΡΥΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΤΟΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΗΛΛΗΜΕΝΗΣ

Ἀρχίζει τὴν 1ην Δεκεμβρίου, ἀλλ' αἱ συνδρομαὶ ἀρχίζουν τὴν 1ην οὐλοῦδημοσ μηνός.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ὁδὸς Ἐδριπιδίου ἀριθ. 42, παρὰ τὸ Ἐπιδόκιον

Περίοδος Β'—Τόμος 36ος

Ἐν Ἀθήναις 23 Μαρτίου 1929

Ἔτος 51ον.—Ἀριθ. 16

CLARA REICHNER

ΜΑΥΡΟΣ ΚΑΙ ΛΕΥΚΟΣ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΔΙΗΓΗΜΑ

— Στὸ καλὸ! στὸ καλὸ! φώναξε ἀπ' τῆ βεράντα ἡ μικρούλα Νέλλη, κάνοντας μὲ τὸ λευκὸ χεράκι τῆς νόημα στοὺς γονεῖς τῆς, ποὺ ἀνεβασμένοι πάνω στ' ἀλαγά τους, πῆγαιναν πρὸς τὸ δάσος. Κι' ἐξακολούθησε ἀκόμη νὰ τοὺς κοιτάζῃ πολλὴ ὥρα, ὡς ποὺ χάθησαν πίσω ἀπὸ τὸ πυκνὸ φύλλωμα τῶν πελώριων δέντρων. «Ἀχ! νὰ μπορούσα κι' ἐγὼ νὰ πάω μαζί τους!» εἶπε μὲ καϊμὸ.

Ἡ Κόρα, ἡ νεανίτσα τῆς Νέλλης, ποὺ ἔβλεπε κι' ἔλοι οἱ ἄλλοι ὑπηρετῆς τοῦ πλοῦσιου κτηματῆ κ. Οὐίλσον, τοῦ πατέρα τῆς μικρούλας, ἦταν ἀραπίνα, ἔπιασε τὸ χεράκι τῆς ἀγαπημένης τῆς, ποὺ ἀνάμεσα στὰ μαύρα χέρια τῆς, ἔμοιαζε σὰν ἓνα λευκὸ λουλούδι.

— Ὁ Μάσσα (ὁ κύριος) θὰ δώσῃ ἀλογάκι στὸ χρυσόπαιδός μου, ἔστιν ἡ μὲς Νέλλη εἶναι μεγαλύτερο, εἶπε μὲ τὸ ἀσχημα ἀγγλικὰ τῆς. Τότε θὰ πηγαίνῃ κι' ἡ μὲς Νέλλη καθάλλα στὸ δάσος, χόπ-χόπ!

— Μπόμπι! Τζίμ! φώναξε ἀπὸ πίσω τους ἡ Σάρα, μιὰ ἀλλή ὑπηρετρία. Κακὰ παιδιὰ! Τί γυρεύουν ἐδῶ! Ὁ Μάσσα Οὐίλσον μαλώνει πολὺ ἐπὶ βλέπει ἐσὼς ἐδῶ.

Ὁ Μπόμπι κι' ὁ Τζίμ, τὰ δύο μικρὰ ἀγοράκια τῆς Σάρας, ποὺ τὰ καμάρωνε ἕσο καὶ μιὰ λευκὴ μητέρα καμαρώνει τὰ παιδιὰ τῆς, ἐπισημάνθησαν τῆς ἀπουσίας τῶν κυρίων τους, γιὰ νὰ γλυστρήσουν κρυφὰ ὡς τῆ βεράντα, γιὰ τὸ κ. Οὐίλσον δὲν ἐπέτρεπε νὰ πλησιάσουν τ' ἀραπόπουλα τὴν κόρη του. Ἦταν ἕνας δίκαιος, ἀλλὰ κατὰ πολὺ περὶ φανός καὶ ἀδατηρὸς κύριος, καὶ δὲν συμπαθοῦσε διόλου τὴ μαύρη φυλὴ.

Ἔμειναν λοιπὸν κάτω ἀπ' τῆ

βεράντα τὰ δύο μικρὰ ἀραπόπουλα καὶ θαύμαζαν τὴ Νέλλη, ποὺ μὲ τὰ χρυσὰ μαλλιά τῆς καὶ τὸ ἀσπρο τῆς φορεματάκι τοὺς φαίνονταν σὰν ἄγγελος.

Ἐγὼσῶ ἡ Σάρα ἔδιωχνε τὰ παιδιὰ τῆς μὲ τὴ βία, ἡ Κόρα ἀρχισε νὰ συγυρίζῃ τὴ βεράντα καὶ, βλέποντας ὅτι ἡ Νέλλη ἦταν ἀπασχολημένη μ' ἓνα βιβλίο μὲ ζωγραφιές, μπῆκε μέσα στὸ σπίτι.

Ὅταν σὲ λίγη ὥρα ξαναγύρισε, ἀδίκαια κοίταξε νὰ βρῇ τὴ Νέλλη.

Τὸ παιδί εἶχ' ἐξαφανισθεῖ!

Στὴν ἀρχὴ ἡ μαύρη δὲν ἀνησούχησε καὶ πολὺ. Σκέφθηκε ὅτι ἡ Νέλλη μπορούσε νὰ βρεθῆ στὸ σπίτι ἢ στὸ περιβάλλον. Ψάχνοντάς τὴν, καλώντας τὴν, τρι-

γύρισε παντοῦ ἡ Κόρα. Ἀλλὰ μάταια! Τὸ παιδί δὲν βρισκόταν πουθενά!

Τρομαγμένη τότε ἡ Κόρα φώναξε καὶ τοὺς ἄλλους ὑπηρετῆς κι' ἔλοι τοὺς ἀρχισαν πάλι νὰ ψάχνουν. Ἄδικα ὅμως. Σὲ λίγο ἔλοι εἶχαν καταλάβει τὴ φοβερὴ ἀλήθεια. Ἡ Νέλλη θὰ εἶχε πάει στὸ δάσος, ἔπου δίχως ἄλλο θὰ εἶχε χαθεῖ.

Τρομαγμένοι κι' ἀναποφάσιστοι, οἱ δυστυχισμένοι μαῦροι κοίταζαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.

Τί ἔπρεπε νὰ κάνουν τώρα;

Κάθονταν ἀκόμη ἀμίλητοι στὴν ἴδια θέση, ὅταν παρουσιάστηκε μπροστὰ τοὺς ὁ Κουίμπο, ὁ ἀντρας τῆς Σάρας.

— Τί στέκουν ἐδῶ ἔλοι; εἶπε. Τί κλαίνε;

Ὁλοι μαζί ἀρχισαν νὰ φωνάζουν κλαίγοντας, ὡς ποὺ ἐπιτέλους ὁ Κουίμπο κατόρθωσε μὲ μεγάλη δυσκολία νὰ μάθῃ τί εἶχε συμβεῖ.

Ὁ Κουίμπο κοίταξε τὸν ἥλιο ποὺ ἔγερνε. Ἄν ἔδωκε προτοῦ νὰ βροῦν τὸ παιδί, τότε ἡ Νέλλη θάταν χαμένη, γιὰ τὴ μόλις σκοτείνιαζε, ἀν δὲν τὴν ἔτρωγαν τὰ ἀγρία θηρία, θὰ τὴν σκότωνε δίχως ἄλλο ὁ φόβος κι' ἡ ἀγωνία.

— Μεγάλος, δυνατὸς Κουίμπο θὰ ψάξῃ νὰ βρῇ μικρούλα μὲς Νέλλη, εἶπε ὁ μαῦρος φωνάζοντας τὸν Καίσαρα, τὸ πιστὸ σκυλί του.

— Κουίμπο! φώναξε ἡ Σάρα μὲ ἀγωνία. Ὁ, Μπόμπι, Τζίμ! Ἄγρια θηρία στὸ δάσος ξεσκίζουν τὸν πατέρα σας!

Ὁ μαῦρος κούνησε ἤρεμα τὸ σγουρὸ κεφάλι του.

— Ὁ Πατέρας στὸν οὐρανὸ μὲ φυλάει! εἶπε ἀπλά.

Χωρὶς νὰ χάσῃ τὸν καιρὸ του σὲ ἀσκοπα λόγια, εἶπε νὰ τοῦ φέρουν μερικὰ φορεματάκια τοῦ παιδιοῦ καὶ τᾶδωσε στὸ σκύλι νὰ τὰ μυρίσῃ. Ὑστερα ἔκανε μὲ τὸ σκύλο ἓνα μεγάλο γύρο στὴ βεράντα, σὰν τὸν κυνηγὸ ποὺ ψά-

«— Στὸ καλὸ! στὸ καλὸ!» (Σελ. 181, στ. α'.)

χει νάβρη, τὸ κυνήγι. Μόλις εἶχε τελειώσει αὐτὸς ὁ γύρος, ὅταν ὁ σκύλος γαύγισε χαρούμενος, καὶ κατέβηκε σὰν βέλος τὶς σκάλες. Εἶχε βρεῖ κατά πού ἔπρεπε νὰ πάη.

Χυμώνας ἀδιάκοπα πρὸς τὰ μπρός, ὁ Καίσαρ ἔτρεχε πρὸς τὸ δάσος, μόλις ποὺ μπορούσε ὁ Κουίμπο νὰ τὸν ἀκολουθῆ. Σὲ λίγο κι' οἱ δυὸ ἐξαφανίστηκαν μέσα στὸ δάσος.

Πέρασε λίγη ὥρα, ποὺ φάνηκε σὰν αἰώνας στοὺς δυστυχισμένους μαύρους ποὺ περίμεναν με ἀγωνία. Ἄξαφνα, μιὰ φωνή! Ἦταν τὸ γαύγισμα τοῦ σκύλου! Ἐρχόταν μόνος του!

Ὦχι! Μαζί του ἦταν κι' ἄλλοι οἱ ἄλλοι. Μπροστά ἔρχόταν ὁ Καίσαρ καὶ τὸν ἀκολουθοῦσε ὁ Κουίμπο ματωμένος καὶ καταξοχισμένος ἀπὸ τὰ κλάδια καὶ τὰ κλαδιά, καὶ κρατώντας με προσοχὴ στὰ χέρια του κάτι λευκό: Τὸ παιδί ζωντανὸ καὶ γερό.

Ὅταν οἱ γονεῖς τῆς Νέλλης γύρισαν στὸ σπίτι τους κι' ἔμαθαν ἄλλα ὅσα εἶχαν συμβεῖ, ζήτησαν νὰ ἴδουν τοὺς σωτήρες τοῦ παιδιοῦ τους, ποὺ εἶχαν κρυφθεῖ ὕστερα ἀπὸ τὴν καλὴ τους πράξη. Στὸ τέλος τοὺς βρήκαν καὶ τοὺς ἔστειλαν.

— Κουίμπο, εἶπε ὁ κτηματίας. Ἀπὸ σήμερα δὲν εἶσαι πιά ὑπηρέτης μου!

— Μάσσα! τραύλισε ὁ μαύρος, ὦ, Μάσσα! Καὶ ποὺ θὰ πάει δυστυχισμένος Κουίμπο με γυναίκα καὶ παιδιά!

Γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ του ὁ λευκὸς ἀνθρώπος ἔπιανε τὸ χέρι ἐνδὸς μαύρου. — Μείνε ἤσυχος, Κουίμπο, εἶπε συγκινημένος. Θὰ μείνης ἐδῶ, ἀλλὰ ὄχι ὑπηρέτης. Θὰ εἶσαι ἀνεξάρτητος καὶ θὰ καλλιεργῆς τὸ κτήμα ποὺ θὰ σοῦ χαρίσω.

— ὦ, Μάσσα! εἶπε τρέμοντας ἀπὸ τὴ χαρὰ ὁ Κουίμπο. Μαύρος ἀνθρώπος δὲν ἔκανε τίποτα περισσότερο γιὰ ἄσπρο, ἀπ' ὅ,τι θὰ ἔκανε καὶ ὁ ἄσπρος γιὰ μαύρο!

Ντροπισμένος κατέβασε ὁ λευκὸς τὸ κεφάλι του μπροστὰ στὸ μαύρο ὑπηρέτη. (Ἀπὸ τὸ Γερμανικὸ) ΓΕΩΡΓΙΑ ΓΑΡΕΟΥΑΝ

ΝΕΑ ΘΡΥΨΑΛΑ

Ἡ μύτη, ἓνα εἶδος φυσικοῦ βαρόμετρου, εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸ ποὺ καθορίζει, πὺδ πολὺ ἀπὸ τὰλλα, τὴ φυσιογνωμία τοῦ ἀνθρώπου. Ἀποτελεῖ τὴν καλλιτεχνικώτερη γραμμὴ ποὺ τὸ πρόσωπό του παρέχει στὴν Τέχνη, ἀλλὰ καὶ τὸ προχειρότερο σημεῖο γιὰ τὴ γελοιοποίησή του. Χωρὶς τὴ μύτη, ὁ γελοιογράφος θὰ ἔχανε τὶς μεγαλύτερες του ἐπιτυχίες. Φίνεται ὅμως ὅτι κι' ἡ ἴδια ἡ φύση, ὅταν δημιουργοῦσε αὐτὸ τὸ ὄργανο, εἶχε ὅπ' ὄφει καὶ τὴν εὐκολὴ γελοιοποίησιν, ἀφοῦ ἀρκεῖ μιὰ μουτζούρα στὴ μύτη γιὰ νὰ κἀν τὸν ἀνθρώπο ἄστειο, καὶ λίγο κοκκινάδι στὴν ἀκρὴ τῆς, γιὰ νὰ τὸν κἀν γελοιο. Δ. Γρ. Κ.

ΤΑ ΜΑΛΛΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΟΥ

— Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγ. καὶ τέλος —

Ἔβαζε καὶ τὸ χεράκι του, τὰ ἴσωνε ἔπιως μπορούσε καὶ πῆγαινε στὴ μαμμά του ἱκανοποιημένος καὶ χαρούμενος. Ἀλλὰ ἡ μαμμά ἀντὶ νὰ χαρῆ ποὺ πῆγαινε ἔπιως δὲν χτενισμένος, δάκρυζε πὺδ πολὺ, τὸν φιλοῦσε, κι' ἔκλαιγε. Ὁ Πάνος δὲν μπορούσε νὰ ἐξηγήσῃ πὺς ἡ μαμμά του ἔδω ἔκλαιγε ἀκόμη κι' ὅταν τῆς πῆγαινε χτενισμένος. Μιὰ μέρα εἶπε τῆς θείας του νὰ τὸν χτενίσῃ. Ἀλλὰ κείνη τοῦ τὰ τραβοῦσε, κι' ὅταν ἔκανε, «ἀϊ!» ἀπ' τὸν πόνο του ὁ Πάνος, τοῦλεγε ἀδυστήρᾳ «σοῦτ!» καὶ ὁ μικρὸς σὴπαινε. Τόσο τοῦ τὰ τραβοῦσε, ποὺ τὸν τράνταζε ὀλόκληρο. Ὑστερα μουρμούριζε χίλια λόγια μέσα ἀπ' τὰ δόντια τῆς, ποὺ δὲν τὰ καταλάβαινε ὁ Πάνος, κι' ἔδω ἔλεγε πὺς τὸ κεφάλι του εἶναι ἀηθία με τὰ κοριτσιάτικα μαλλιά.

Γι' αὐτὸ ὁ Πάνος δὲν ξαναπῆγε νὰ τὸν χτενίσῃ, ἡ θεία Δόπη. Προτιμοῦσε νὰ τὰ φτιάχνῃ μόνος του καὶ νὰ πηγαίνῃ ὕστερα στὴ μαμμά του, νὰ τῆς λέγῃ τὸ μόνο παραμῦθι ποῦξερε, τὴν «Κοκκινόσκουφη», γιὰ νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ, καὶ τὸ «Φεγγαράκι» τὸ τραγοῦδι, κι' ὅ,τι ἄλλο ἤξερε.

Ἀργότερα χρειάστηκε νὰ πάρουν τὴ μαμμά στὸ νοσοκομεῖο. Σταμάτησε ἓνα ἀμάξι ἐξω ἀπὸ τὴν πόρτα καὶ κατέβηκε ἡ μαμμά σιγά-σιγά καὶ μπῆκε μέσα. Μπῆκε κι' ὁ Πάνος κι' ἔκατος δίπλα τῆς, σχεδὸν χαρούμενος, γιὰτὶ ἡ μαμμά σηκώθηκε ἀπ' τὸ κρεβάτι. Σὲ λίγο σταμάτησαν μπρὸς σὲ μιὰ μεγάλη σιδερένια πόρτα καὶ κατέβηκαν. Μπῆκαν σὲ μιὰ αἴθουσα με πολλὰ κρεβάτια μικρὰ κι' ἄσπρα. Μιὰ νοσοκόμα, — τὶς ἤξερε ὁ Πάνος γιὰτὶ τὶς ἔδλεπε μέσ' στὰ βιβλία ποῦξεφύλλιζε — τὴ βοήθησε νὰ γδυθῇ, καὶ πλάγιασε σ' ἓνα κρεβάτακι. Ὁ Πάνος ἔδω αὐτὴ τὴν ὥρα ἐνοιοῦσε νὰ σφίγγεται πάλι τὴ καρδούλα του. Ἡ μαμμά του καὶ πάλι στὸ κρεβάτι, πάλι ἔπιεσε, σ' ἓνα ἔξω σπίτι. Ὑστερα κοίταξε τὸ κρεβάτι. Ἦταν πολὺ μικρὸ, ἴσα ἴσα πρὸ χωροῦσε τὴ μαμμά του, τόπο δὲν εἶχε γιὰ τὸν Πάνο. Γιὰ μιὰ στιγμὴ τάχασε, ὕστερα εἶπε με κομπισμένη ἀπ' τὰ δάκρυα φωνή:

— Ἐγὼ μαμμά, δὲ θὰ σὲ σκουντῶ τὸ βράδυ, ἐδῶ νὰ στὴν ἀκρούλα με χωρεῖ. Ἡ μαμμά δὲ μίλησε, μόνο γόρισε ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά. Τοῦπε ἡ νοσοκόμα νὰ μὴν τῆς μιλά, γιὰτὶ εἶναι πολὺ κουρασμένη. Τότε ὁ Πάνος ἔμεινε κει βουβός, ἀκίνητος, καὶ τὴν κοιτοῦσε.

Σὲ λίγο ἤρθε ἡ θεία Δόπη νὰ τὸν πάρῃ. Ὁ Πάνος ξαφνιάστηκε. Δὲν τὸν περιμένε. Τότε ἡ μαμμά τὸν ἀγκάλιασε πολὺ τρυφερά καὶ τοῦπε πὺς δὲν μπορεῖ νὰ κοιμηθῇ μαζί τῆς. Μόνο αὔριο πάλι θὰ τὸν ἔφερνε ἡ θεία Δόπη κοντὰ

τῆς. Ὁ Πάνος ἔκλαιγε πολὺ, καὶ σὰν πῆγε σπῆτι, ὅτε ἔφαγε, αὐτὸ καὶ τῆς Ἄνθουλας μίλησε, ποὺ πῆγε νὰ τὸν πάρῃ γιὰ νὰ παίξουνε. Τὸ βράδυ κοιμήθηκε με τὴ θεία Δόπη, μὰ ὅς νὰ κοιμηθῇ τυραννίστηκε καὶ μουσκάφη τὸ μαζελάρι του. Τὸ πρωτὶ ἔτρεξε στὴ μαμμά του κι' ἔνωσε τόση χαρὰ, ποὺ λὲς κι' ἡ ψυχὴ του εἶχε γίνει πουλάκι καὶ θὰ τοῦφευγε ἀπὸ τὸ στόμα. Πὺς τὸν χαιδεύε ἡ μαμμά!... Τοῦπε πὺς εἶναι πὺδ καλά καὶ σὲ λίγες μέρες θὰ σηκωνόταν νὰ πῆγαινε στὸ σπίτι μαζί του, καὶ θὰ πῆγαινε κι' ἡ θεία Δόπη στὸ δικὸ τῆς. Ὁ μικρὸς στέναζε με τέτοια ἀνακούφιση, ποὺ ἡ μαμμά χαμογέλασε.

Πέρασαν ἔτσι κάμποσες μέρες. Ὁ Πάνος κι' ὁ Μάριος ἔχαν καταντήσῃ τὰ πὺδ βρώμικα κι' ἀπεριποίητα παιδιὰ τοῦ κόσμου. Τὰ μαλλάκια σὰν τὸ στουπί, τὰ χεράκια λερωμένα, ἀκοπα τὰ νύχια, ποδιὰ σχισμένα, γόνατα γδαρμένα, κάλτσες τρύπιες. Σχολεῖα δὲν πῆγαινε, καὶ οἱ κυρίες ποὺ περνοῦσαν δὲν χαιδεύαν πιά τὸ κεφαλάκι τοῦ Πάνου.

Μιὰ μέρα, ἐκεῖ ποὺ τὸν χτενίσε με τὸ ζόρι ἡ θεία Δόπη καὶ τὰ μαλλιά του δὲν ξεμπερδεύαν, σηκώνεται φουρκισμένη, ἀρπάζει τὸ φαλλίδι καὶ τὸ χῶνει μέσα στὶς μπουκλὲς του. Ὁ μικρὸς ἀπὸ τὸ φόβο του δὲν κουνήθηκε καθόλου. Σὲ λίγο ἀκουσε δυὸ-τρία κρᾶχ κρᾶχ στὸ κεφάλι του κι' εἶδε τὶς μπουκλὲς του στὸ πάτωμα. Γύρισε με παράπονο κι' εἶδε τὴ θεία Δόπη. Ἦταν πολὺ εὐχαριστημένη! Ὁ Πάνος ἀπόρησε. Μὰ γιὰτὶ νὰ τοῦ κῶψῃ τὶς μπουκλὲς του, ποὺ ἡ δασκάλα ἔδω τοῦ τις χαιδεύε, γιὰτὶ ἡ μαμμά του ὄρες καθόταν καὶ τοῦ τις χτενίσε κι' ὕστερα, μιὰ-μιὰ τοῦ τις φιλοῦσε με τρυφερὰ λόγια πᾶγγιζαν τὴ μικρὴ καρδούλα του. Ἐσκουψε νὰ τὰ μαζέψῃ, γιὰτὶ ἡ θεία-Δόπη ἔρχόταν με τὴ σκοῦπα στὸ χέρι. Μάζεψε τὶς μπουκλὲς του καὶ πῆγε καὶ τὶς ἔχωσε σ' ἓνα κουτί. Τὸ κεφάλι του κρύωνε, γύριζε δῶ καὶ σὰν ἔξω. Ὑστερα θυμήθηκε τὸ Μάριο. Ἐτρεξε κοντὰ του με τὸ σκαμνί. Θεέ μου! πὺς εἶχε γίνει ἔτσι ὁ Μάριος: βρώμικος, κίτρινος, κι' ἓνα κεφάλι ἔδω γραμμὲς, δεξιές, ἀριστερές, ὀρθιές, πλάγιες. Κοιτοῦσε ἄφωνος γιὰ πολὺ. Τοῦρθε νὰ τὸ μαλώσῃ τὰ δερμάκι του ποὺ εἶχε τέτοια χάλια. Μὰ δὲν τοῦπε τίποτα γιὰ νὰ μὴν τὸ λυπήσῃ. Ἄλλωστε εἶχε τὰ δάκρυα μπρὸς στὰ βλέφαρα πὺς νὰ τὸ μαλώσῃ.

Ὅταν βγήκε ἔξω, τὰ παιδιὰ τὸν περιγέλασαν καὶ τοῦ ἔλεγαν ἓνα σωρὸ κακόλογα, ποὺ ὁ Πάνος τὰ ἔδωχε ἀπ' τὸ μυαλό του γιὰτὶ διαρκῶς τάνεβάζανε δάκρυα. Ὑστερα δὲν μπόρεσε καὶ μπῆκε μέσα στὸ σπίτι καὶ χύθηκε στὴν ποδιὰ τῆς θείας Δόπης με τὰ κλάματα. Ἐκείνη γέλασε, ἀλήθεια γέλασε με τὸ κλάμα του, καὶ τὸν πῆρε ἀπ' τὸ χέρι

χωρὶς κἀν νὰ τοῦ σκουπίσῃ τὰ μάτια καὶ τὴ μύτη του, καὶ τὸν πῆγε σ' ἓνα κούρειο τῆς γειτονιάς. Ὁ μπαρμπέρης, μόλις τὸν εἶδε, ἔπιεσε τὴ χοντρή του κοιλιά κι' ἔβαλε τὰ γέλια.

— Τὶ κεφάλι εἶν' αὐτό, μωρέ! Χά, χά, χά! Καὶ γελοῦσε.

Τὸ ἴδιο τότε ἔκανε κι' ἡ θεία Δόπη. Γελοῦσαν με τὴν ἀσχήμα του. Τότε ὁ Πάνος ἔβαλε πάλι τὰ κλάματα καὶ φώναξε τὴ μαμμά του. Ἡ θεία Δόπη τὸν εἶπε «γκρινιάρη» καὶ τοῦ φώναξε ἓνα «σοῦτ» πολὺ ἀδυστήρᾳ. Ὑστερα ὁ μπαρμπέρης τοῦσκουψε τὸ κεφάλι καὶ τοῦ πέρασε τὴ μηχανή.

Ὁ Πάνος γαργαλιόταν ἀπ' αὐτὸ τὸ κρῶ πράγμα ποὺ κλοῦσε σὰν καρροκάκι πάνω στὸ κεφάλι του, καὶ τοῦρθε ἔταν νὰ γελᾶσῃ. Ἀλλὰ φοβόταν. Τὸ κεφαλάκι του ἦταν σχεδὸν στὴ μασχάλη τοῦ μπαρμπέρη σφιγμένο καὶ ἡ θεία Δόπη—χωρὶς αὐτὸς νὰ κουνιέται καθόλου—τοῦλεγε κάθε λίγο πολὺ σοβαρὰ:

— Μὴν κουνιέσαι!

Ὁ Πάνος βαστήχτηκε καὶ δὲν γέλασε. Σὲ λίγο τὸν ἀφῆσαν λεύτερο. Ὁ μπαρμπέρης μάλιστα τοῦδωσε καὶ μιὰ μικρὴ κατραπακιά λέγοντάς του:

— Μπράβο, τώρα ἔγινες ἀνθρώπος.

Ὁ Πάνος κοίταξε στὸν καθρέφτη. Περίεργο! Ὁ Μάριος ἦταν κι' αὐτὸς στὸ κούρειο χωρὶς μπουκλὲς, χωρὶς τρίχα πιά! Τὸ κεφάλι του ἦταν ρόδινο καὶ στοργυλὸ σὰν τόπι. Ἀρχισε πάλι νὰ λυπάται καὶ νὰ κρῶνε. Ἡ θεία Δόπη, ἀφοῦ ἔδωσε μιὰ δραχμὴ στὸ μπαρμπέρη, τὸν πῆρε μαζί τῆς. Ἐπειδὴ ὅμως κρῶνε, ἔβαλε τὸ κίτρινο σκουφάκι του καὶ μέσα στὸ σπίτι. Τὰ πόγεμα ἡ θεία τὸν ἔπλυνε καὶ τοῦβαλε καθαρὴ ποδιὰ. Πῆγαινε μαζί στὸ νοσοκομεῖο.

Ἡ μαμμά του, μόλις τὸν εἶδε, ἔκανε ἓνα μεγάλο «ἀϊ!» καὶ τὸ πρόσωπό τῆς γέμισε λύπη, θυμὸ καὶ αἷμα. Μάλωσε τὴ θεία Δόπη γιὰτὶ τοῦσκουψε τὶς μπουκλὲς του καὶ ἀγκάλιασε τὸν Πάνο τρυφερά. Τότε ἐκεῖνος βρήκε καιρὸ νὰ κλάψῃ τὰ μαλλιά του, κι' ἔκλαιγε σιγά-σιγά με τὸ προσωπάκι χωμένο στὴ μασχάλη τῆς μαμμάς, ποὺ ἦταν ζεστὴ καὶ γλυκεῖα σὰν τίποτ' ἄλλο στὸ κόσμο.

Ἡ μαμμά τὸν παρηγόρησε, τοῦ κάκου ὅμως. Κι' ἐπειδὴ ὁ Πάνος δὲ σὴπαινε, τὸν φευτοφοβέρισε πὺς ἂν κλαίει ἀκόμα, δὲ θὰ γύριζε στὸ σπίτι. Ὁ Πάνος σὴπαισε. Κοίταξε τὴ μαμμά του ἦταν πολὺ λυπημένη ποὺ τὸν ἔδλεπε χωρὶς μαλλιά. Ἐκεῖνος τὸβλεπε καλά, κι' ὅς ἔξακο λουθοῦσε ἡ θεία Δόπη νὰ λέει με κείνη τὴ φωνὴ τῆς τὴ σοβαρὴ:

— Καλέ, ἦτανε ἀηθία με ἔδω ἐκεῖνα τὰ μαλλιά!

Ὁ Πάνος κοιτοῦσε τὴ μαμμά του καὶ δὲν ἔκλαιγε πιά.

Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες γύρισε ἡ μαμμά στὸ σπίτι καλά, χωρὶς ἀμάξι. Πό-

ση χαρὰ εἶχε ὁ Πάνος κείνη τὴ μέρα! Περνοῦσαν ὄρατα πιά οἱ μέρες. Ἡ μαμμά δὲν ἔκανε δουλειές, ἀλλὰ καθόταν σὲ μιὰ πολυθρόνα καὶ ἔραβε. Πότε-πότε σηκωνόταν. Ὁ Πάνος τὴ ρωτοῦσε:

— Πότε, μαμμά, θὰ φύγῃ ἡ θεία Δόπη;

Ἡ μαμμά χαμογέλοσε καὶ τοῦλεγε γλυκὰ καὶ σιγά-σιγά:

— Θὰ φύγῃ, παιδί μου, θὰ φύγῃ.

Ὅταν ἡ μαμμά δυνάμωσε καὶ μπορούσε νὰ κἀν τὴ σούπα τοῦ Πάνου, ἡ θεία Δόπη ἔφυγε ἀφοῦ φίλησε πολὺ τὴ μαμμά καὶ τὸν Πάνο. Τότε ὁ Πάνος εἶπε στὴ μαμμά του, λυπημένος λίγο γιὰτὶ ἔφυγε ἡ θεία:

— Πάω νὰ σοῦ φέρω κάτι, μαμμά.

Πῆγε, ἀνοίξε τὸ κουτί, πῆρε τὶς νεκρὲς μπουκλὲς καὶ, πηγαίνοντας μπρὸς στὸν καθρέφτη, προσπαθοῦσε νὰ τὶς κολήσῃ με προσοχὴ. Ὁ Μάριος σὰν κἀλὸς ἀδερφός, ἔκανε τὸ ἴδιο. Ἡ μαμμά πῆγε κοντὰ του. Τότε ἐκεῖνος τῆς εἶπε:

— Μαμμά, στὸ σχολεῖο ἡ δασκάλα δὲ με χαιδεύει πιά. Τὰ παιδιὰ με περιγελοῦν. Βάλε μου τὰ πάλι τὰ μαλλιά μου, μαμμά!

FIT'S N. ΜΠΟΥΜΗ

ΘΗΡΙΟΤΡΟΦΕΙΟΝ ΤΟΤΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ

ΙΑΝΑΓΘΩΣΗΜΑ ΓΙΑ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΙΣ'

Ὁ Τοτός μπῆκε πάλι στὸ σταῦλο. Καὶ ξαναφάνηκε, κρατώντας μιὰ χίνα, ποὺ τὴν ἄφησε ἀμέσως ἀπάνω στὴν καρτέκλα. — Αὐτὸ ποὺ βλέπετε ἐδῶ, εἶπε, εἶναι χίνα ἡ κουταλοφόρος. Κατάγεται ἀπὸ τὴν Κεϋλάνη, ἀλλὰ γεννήθηκε στὴν Κούβα. Μουάζει πολὺ με τὶς δικές μας. Μόνο ποὺ στὸ κεφάλι τῆς ἔχει ἓνα λοφίο ἀπαράλλαχτο με κουτάλα. Βλέπετε;

Γι' αὐτὸ κι' ὀνομάζεται κουταλοφόρος, καὶ λατινικὰ κουταλοφόρα. Πολὺ περίεργο πουλί! Ἀλλὰ... κούτὸ σὰ χίνα. Δὲν ξέρει παρὰ νὰ φωνάζῃ. Κανένα παιχνίδι δὲν ἔμαθε.

Πραγματικῶς, ἡ χίνα φώναζε κι' ἔδω ἔκανε νὰ πηδήσῃ ἀπὸ τὴν καρτέκλα, ἀλλὰ ὁ Τοτός δὲν τὴν ἄφινε.

Τὰ παιδιὰ ἔβλεπαν με μεγάλη περιέργεια κι' εὐχαριστοῦν τὸ δεύτερο αὐτὸ «φαινόμενο». Κι' οὔτε ὑποπτευόταν καθόλου τὸ τέχνασμα. Γιὰτὶ, — περιττὸ νὰ τὸ ποῦμε, — κι' ἡ κουτάλα τῆς χίνας δὲν ἦταν πὺδ ἀληθινὴ ἀπὸ τὴν ἀγῶρα τῆς γάτας. Ὁ Τοτός εἶχε ἀνακαλύψει στὴν κουζίνα μιὰ παλιοκουτάλα ξύλινη,

πού δεν την μεταχειρίζονταν. Της κόλλησε πούπουλα από ένα άσπρο κοτόπουλο που είχαν σφάξει, την έδεσε στο κεφάλι της χήνας κι έτσι την έκαμε κουταλοφόρο, — όπως δα μπορούσες να την κάρη και μαχαιροφόρο, και σπηρουνοφόρο, και ποτηροφόρο, κι' δ, τι άλλο ήθελε.

Η χήνα ωστόσο, αφού δεν έκανε γυμνάσματα, δεν τσάκασε απ' τή μάντρα σαν τή γάτα. Κι' αφού την είδαν και τή χόρτασαν τα παιδιά, — από μακριά πάντα, — ο Τοτός την πήρε και την έμασε στο σταύλο, όπου περίμενε ο Γεώργιος για να τής βγάλη την κουτάλα και να την κάρη πάλι χήνα κοινή όπως ήταν..

Συγχρόνως ο Χρονάκης χτύπησε το κουδούνι και φώναξε:

— Διάλειμμα πέντε λεπτά!

Ο Κίτσος κι' ο Φώκος κοιτάχτηκαν με άπορία. Τί θηρίο ήταν πάλι αυτό το «διάλειμμα»; και γιατί θα πλήρωναν ακόμα πέντε λεπτά, αφού για τόλλα δεν πλήρωσαν τίποτα παραπάνω;

— Άλλά ή Πελαγίτσα, που τ'όξερε από το σχολείο, τους το εξήγησε:

— Θα περιμένουμε πέντε λεπτά κι' έπειτα θα μ'ς δείξουν και άλλο...

— Και γιατί δέ μ'ς το δείχνουν άμέσως; ρώτησε ο κουτο-Κίτσος.

— Μά, φαίνεται, θέλουν να το έτοιμάσουν.

Σ' αυτό δεν γελάστηκε ή Πελαγίτσα. Έπρόκειτο να τους δείξουν τον Άρταξέρχη. Και χρειαζόταν κάποια προετοιμασία...

Η ΚΥΡΑ - ΜΑΡΘΑ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ (Έθνικόν Άριστέον Γραμμάτων και Τεχνών)

ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ ΜΕ ΤΡΕΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ με στίχοι της δ. ΛΙΑΣ ΚΑΡΑΚΑΛΟΥ

— Συνέχεια από το προηγούμενο —

Η Χιονού κι' ή Γαλάτεια είχαν ξυπνήσει, — δεν παράκοιμοιούντι τή νύχτα τα ποντικά, — και κυνηγιόνταν παιχιδιάρικα γύρο στην κοιμισμένη Μπαρπακού... «Ανά τα ξέχασα», συλλογίστηκα τότε. «Νά κι' άλλα συντρόφια κι' ά δέρφια που έχω τώρα! Τα ποντικά, το σκύλο, τή γάτα, την καρδερίνα. Μαθητούδια του Πανάγαρη, μέλη του θιάσου μας, βοηθοί στην εργασία μας δεν ήταν κι αυτά; Τι κι' αν ήταν ζώα; Τό φωνή τους και τό κ'εχρί τους τ'όδρασαν σαν άνθρωποι, — και μάλιστα καλύτερα από μερικούς ανθρώπους...

Τήν παιδική μου αυτή σκέψη τή θυμήθηκα πολύ άργότερα, όταν, μεγάλος πιά, διάβασα σ' ένα βιβλίο πώς εκείνο που λέμε Άνθρωπότητα δεν αποτελείται μόνο απ' τους ανθρώπους, παρά κι από τά ζώα, τά χήρσιμα, τά καλά κι' άγαπητά, που

βοηθούν τον άνθρωπο με την εργασία τους στην εργασία του. Άλλοι έχουν άλογα, άλλοι έχουν βώδια, άλλοι καμηλες, ελέφαντες, ρέννους, τάραντους και καθεξής. Έμεις τότε είχαμε ένα σκύλο, μία γατούλα, τρία άσπρα ποντικάκια και μία καρδερίνα!

Επιτέλους γδύθηκα κι' εγώ, έσβουσα τή λαμπίτσα και, σιγά-σιγά, για να μη

«Χαρά που θάκαναν οι δικοί μου όταν θά λάβαιναν τό γράμμα μου...» (Σελ. 185, στ. α')

τόν ξυπνώσω, πλάγιασα δίπλα στο Φάνη, όπως στο σπίτι μας πλάγιαζα δίπλα στον Άνδρικό, και πολλές φορές αφού αποκοιμιόταν. Μά πολλήν ώρ' ακόμα έμεινα άργυπνος στα σκοτεινά... Συχνά ο Φάνης αναθευόταν στον ύπνο του και κάπου-κάπου έδηχε ξερά Αδτός ο βήχας, που μου προξενούσε και λύπη, δέ μ'εφινε τώρα να κοιμηθώ. «Δέ θάναι καλά αυτό τό παιδί» συλλογιόμουν. «Τόσο χλωμό και να βήχη έτσι τή νύχτα...» Μά ούτε στιγμή δέ μου πέρασε ή ιδέα πώς, αν ο Φάνης ήταν άρρωστος, μπορούσε να κολλήσω κι' εγώ, που κοιμόμουν μαζί του. Ήμουν παιδί, και τά παιδιά είναι άνύποπτα κι' άφοβα...

Δέν ξέρω τί ώρα με πήρε και μένα ο ύπνος. Μά κοιμήθηκα άδικόποια ως τό πρωί που με ξυπνίσε ο σύντροφός μου. Έτσι πέρασε ή πρώτη μου νύχτα στο ξένα...

7. Το Ταχυδρομείο

— Σήμερα είναι Μεγάλη Πέμπτη, μάς είπε ο Πανάγαρης. Έπρεπε να πάμε στην εκκλησιά, ν' ακούσουμε τή λειτουργία του Μυστικού Δείπνου, μά δεν έχουμε καιρό. Έ, δέν πειράζει, πάμε τό βράδυ στα Δώδεκα Εθαγγέλια. Άσθενής και οδοιπόρος άμαρτία δέν έχει!.. Λοιπόν, Δέμη, έγραφες τού πατέρα σου;

— Μάλιστα, όρίστε!

Κι' έβγαλα απ' τό φάκελλο, που δέν τόν είχα κλείσει, τό γράμμα μου και τ'όδειξα τού Πανάγαρη. Ένδομίζα πώς θά τό διάβαζε να τ'όχι τί έγραφα, και για να μου διαρθώση μερικώς απ' τίς άνορθογραφίες που θά είχα. Μά δέ θέλησε.

— Κλείσε το, μωπε. Τό γράμμα που γράφει ένα παιδί στον πατέρα του, και γενικά τό ξένο γράμμα, είναι ίερό. Κανένας δέν έχει τό δικαίωμα να τό διαβάση. Προσέξτε καλά, παιδιά μου, μήν άνοίξετε, μή διαβάστε ποτέ σας ξένο γράμμα. Έκτός αν θέλη εκείνος που τ'όγραφε ή εκείνος που τόλαβε. Άλλοιώς, κα θά κάνετε μία κακή πράξη, χειρότερη ίσως κι' από κλεψιά.

— Μά εγώ σ'ας τ'όδωσα να τό διαβάσετε, και σ'ας παρακαλώ μάλιστα! φώναξα.

— Τό ξέρω, ά,

ποκρίθηκε χαμογελώντας ο Πανάγαρης, μά δέ θέλω. Έχω κι' εγώ τό λόγο μου! Σκέφτηκα τότε και μου φάνηκε πώς βρήκα αυτόν τό λόγο: «Ο Πανάγαρης δέν ήθελε να διαβάση τά γράμματά μου, για να είμαι ελεύθερος να γράφω τού ψυχοπατέρα μου όλη τήν άλήθεια για τή ζωή που έκανα μαζί του. Γιατί αν είχα και κανένα παράπονο, δέν θά μπορούσα να τό γράψω, ξέροντας πώς θά τό διάβαζε πρώτα εκείνος. Και τότε θάπρεπε να καταφέρω να γράψω και να στείλω κανένα γράμμα κρυφά.

Έ, όσο μικρός κι' αν ήμουν, κατάλαβα πώς αυτό ήταν κάτι εθνεγικό και άμιο, και μαρτυρούσε έναν καλό άνθρωπο που δέ θά με κακομεταχειριζόταν ποτέ. Κι' από τή στιγμή εκείνη, αίστάνθηκα περισσότερο άγάπη κι' έμπιστοσύνη στο θιασάρχη μας.

Στόν ίδιο δρόμο, όχι μακριά από τό ταβερνομαγέρεμο, ο κύρ Ήλιος είχε νοικιάσει από προτύτερα, κατά παραγγελία τού Πανάγαρη, μίαν άποθήκη που θά γινόταν θέατρο. Ήταν στο πιο κατάλληλο μέρος για τέτοια «λαϊκά θέατρα». Και πρώτα-πρώτα τίγαμε να ιδούμε αυτή τήν άποθήκη.

Ο θιασάρχης, ευχαριστημένος, είπε πώς ήταν «δ, τι χρειαζόταν». Κι' όταν ευχαρίστησε τόν κύρ Ήλία για τή φροντίδα του αυτή και «για δλα», άκουσα τόν ταβερνιάρχη να τού λέη:

— Τι λές εκεί, Πανάγαρή μου! Έγώ για σένα θυσία να γίνω! Ξεχνάς τί σου χρωστώ;

Είχε λοιπόν κάποια παλιά και μεγάλη υποχρέωση ο κύρ Ήλιος στον Πανάγαρη και γι' αυτό τώρα τόν νοιαζόταν και τόν φιλοξενούσε σά δικό του. Από τί, δέν τόμαθα ποτέ. Ούτε ο Φάνης ήξερε ποτέ και τί καλό είχε κάμει ο θιασάρχης μας σ' αυτόν τόν Πατρινό. Άλλ' αυτό δέν έμπόδιζε να βλέπουμε τώρα και να χαιρόμαστε τήν εθνεγνωσύνη, που είναι πάντα ένα τόσο όρατο πράγμα, όσο είναι άσχημο ή άχαριστία.

Αφού είδαμε λίγο τήν άποθήκη, ο Πανάγαρης μου είπε:

— Πήγαινε με τό Φάνη, που ξέρει, στο ταχυδρομείο να ρίξω τό γράμμα σου. Και γυρίστε να μ'ας βρήτε εδω.

Έτρεξα. Χαρά που θάκαναν οι δικοί μου, όταν θά λάβαιναν τό γράμμα μου! Τό ταχυδρομείο δέν ήταν μακριά. Καθώς πηγαίναμε οι δύο μας, ο Φάνης με σταμάτησε μπροστά σ' ένα μεγάλο σπίτι, που στο ισόγειό του είχε γραφεία, θυρίδες και γραμματοκιβώτια.

— Εδω είναι, μου είπε.

Πολλοί άνθρωποι μπαίνόδβαιναν, άλλ-

λος για να πάρη κι' άλλος για να ρίξη. Ο Φάνης μούδειξε μία θυρίδα, κι' από τό χαρτζιλίκι που μου είχε βάλει στην τσέπη ο καιμένος ο ψυχοπατέρας μου, έδωσα είκοσι λεπτά, πήρα ένα γραμματόσημο — τόσο πληρώναμε καινο τόν καιρό, — τό κόλλησα στο γράμμα μου και τ'όρριξα στην τρύπα ενός κουτιού.

— Μά θά τό λάβουν τάχα; ψιθύρισα χωρίς να τό θέλω.

Τό πιστεύα, μά και δέν τό πιστεύα, πώς έφτανε να ρίξω τό γράμμα μου μέσα σ' εκείνο τό κουτί, για να φτάση στα χέρια τού μάστορο-Παύλου! Κι' όμως, πόσες φορές δέν είχα ιδεί, στο χωριό μας, γράμματα με γραμματόσημο και με σφραγίδες, που τά μοίραζε στα σπίτια και στα μαγαζιά ο κύρ-Σπόρος, ο ταχυδρόμος με τόν πέτσινο σάκκο του και με τό σταχτύ του κασκέτο.

— Ω, τώρα πιά!.. Έχειε δύο χρένια που πέθανε...

— Κι' άλλο συγγενή δέν έχεις;

— Έχω στη Σπάρτη, μά πολύ μακρινούς... Δέν τους γράφω.

— Κι' ο κύρ Πανάγαρης από παιδί σ' έχει πάρει;

— Από τή θεία που σοδ είπα.

— Ά! και τώρα που πέθανε;

— Είμαι πιά στα χέρια τού...

— Και σ' έχει έτσι, χάρισμα;

— Ά, όχι! Τά λεφτά που έδινε πρώτα τής θείας μου, μου τά βάζει τώρα στην Τράπεζα, σ'όνομά μου. Κι' έχω κάμποσα... παίρνω και τόκο... θά σοδ δείξω καμμιά ώρα τό βιβλιάρικι μου...

Έγώ δέν είχα ακόμη τίποτα. Και σκέφτηκα μία στιγμή, — παιδιάρικη σκέψη, — πώς αν έστειλα συστημένο τό γράμμα μου, μακάρι να χανόταν, γιατί θάποχτούσα μονομιάς είκοσιπέντε δραχμές, που θά μου πλήρωνε άποζημίωση τό Ταχυδρομείο. Τό μετανοούσα όμως εθθύς. Καλύτερα είπα, χίλιες φορές καλύτερα, να τό λάβαιναν εκείνοι οι καί-

μένοι που με άγαπούσαν, να ήσυχάσουν πώς είχα φτάσει στην Πάτρα καλά. Κι' άνησούχησα πάλι μή χανόταν και ρώτησα τό Φάνη, που τ'όξερε δλα:

— Και πώς θά τό στείλουν; με τό σιδερόδρομο;

(Άκολουθεί)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΜΥΘΟΙ ΠΑΙΔΑΚΙ ΚΑΙ ΣΟΦΟΣ

— Νυσταγμένη ή Κουκουβάγια, Με τό άστέρι τής άγής, Κλει τά μάτια τής σά μάγια Τής μυριανθισμένης Γής!

Μά ξυπνώντας, στα λουλούδια Τής άστεφειτης πηγής, Τό άηδονάκι λέει τραγούδια Γλυκερά λογής-λογής...

Πώς μου άρέσει τό άηδονάκι!..

— Ά, θαρό, καλό παιδάκι, Δέ στοχάζεσαι σωστά:

Νυχτοπούλια που άγοιμνούνε, Σάν άηδόνι αν δέ λαλαίνε, Λές πώς είναι περιττά;

— Ω, μά δλα τά ξέρεις εσύ! — Όχι, δλα... Μ' αυτό τό ξέρω,

γιατί έστειλα μία φορά συστημένο γράμμα στη θεία μου, και διάβασα αυτά που έγραφε από πίσω ή άπόδειξη.

— Και γιατί έσοδ τ'όστειλες συστημένο; Μήν έπρεπε να τό στείλω κι' εγώ.

— Μά εγώ είχα βάλει μέσα στο γράμμα και λεφτά... Δέν έπρεπε λοιπόν να χαθώ.

— Έχεις δίκιο... Και τής γράφεις ακόμα τής θείας σου; Τής στέλνεις λεφτά;

— Ω, τώρα πιά!.. Έχειε δύο χρένια που πέθανε...

— Κι' άλλο συγγενή δέν έχεις;

— Έχω στη Σπάρτη, μά πολύ μακρινούς... Δέν τους γράφω.

— Κι' ο κύρ Πανάγαρης από παιδί σ' έχει πάρει;

— Από τή θεία που σοδ είπα.

— Ά! και τώρα που πέθανε;

— Είμαι πιά στα χέρια τού...

— Και σ' έχει έτσι, χάρισμα;

— Ά, όχι! Τά λεφτά που έδινε πρώτα τής θείας μου, μου τά βάζει τώρα στην Τράπεζα, σ'όνομά μου. Κι' έχω κάμποσα... παίρνω και τόκο... θά σοδ δείξω καμμιά ώρα τό βιβλιάρικι μου...

Έγώ δέν είχα ακόμη τίποτα. Και σκέφτηκα μία στιγμή, — παιδιάρικη σκέψη, — πώς αν έστειλα συστημένο τό γράμμα μου, μακάρι να χανόταν, γιατί θάποχτούσα μονομιάς είκοσιπέντε δραχμές, που θά μου πλήρωνε άποζημίωση τό Ταχυδρομείο. Τό μετανοούσα όμως εθθύς. Καλύτερα είπα, χίλιες φορές καλύτερα, να τό λάβαιναν εκείνοι οι καί-

μένοι που με άγαπούσαν, να ήσυχάσουν πώς είχα φτάσει στην Πάτρα καλά. Κι' άνησούχησα πάλι μή χανόταν και ρώτησα τό Φάνη, που τ'όξερε δλα:

— Και πώς θά τό στείλουν; με τό σιδερόδρομο;

(Άκολουθεί)

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΜΥΘΟΙ ΠΑΙΔΑΚΙ ΚΑΙ ΣΟΦΟΣ

— Νυσταγμένη ή Κουκουβάγια, Με τό άστέρι τής άγής, Κλει τά μάτια τής σά μάγια Τής μυριανθισμένης Γής!

Μά ξυπνώντας, στα λουλούδια Τής άστεφειτης πηγής, Τό άηδονάκι λέει τραγούδια Γλυκερά λογής-λογής...

Πώς μου άρέσει τό άηδονάκι!..

— Ά, θαρό, καλό παιδάκι, Δέ στοχάζεσαι σωστά:

Νυχτοπούλια που άγοιμνούνε, Σάν άηδόνι αν δέ λαλαίνε, Λές πώς είναι περιττά;

— Ω, μά δλα τά ξέρεις εσύ! — Όχι, δλα... Μ' αυτό τό ξέρω,

«Πήγαμε παντού καινο τ' άπόγεμα...»

ΥΠΟΣΧΕΣΗ

Όταν θυμόταν τους χιονισμένους χειμώνες της πατρίδας της, ή "Αννα μπερδεύε μαζί τους στη θύμησή της μέρες φωτεινές, ζεστές, μια χώρα παραμυθιοῦ, μια δεύτερη πατρίδα που είχε ζήσει σ' αυτήν με τη φαντασία της τα κρύα βράδια του χειμώνα.

Κάθε Οχτώβρη, με τα πρώτα κρύα, ο πατέρας έφευγε για ταξίδι, έλειπε μέρες πολλές, άτελες, μικρές, μουντές μέρες άουτρόφουτες, κι όταν γύριζε τα Χριστούγεννα, διηγόταν στην "Αννα το ταξίδι του.

Της έλεγε για τα ψηλά φοινικόδεντρα με τους γλυκούς καρπούς, για τους άραπάδες με τα παράξενα φορέματα, για τη μεγάλη έρημο που άπλωνόταν άπέραντη, χιλιάδες φορές μεγαλύτερη άπ' τον κάμπο της Μηλιάς που ήταν τάμπελια τους. Τό μυαλό της "Αννας δέ χωρούσε πώς σ' ένα τόσο μεγάλο κομμάτι γης δέ φύτρωνε χορτάρι, ούτε δέντρα ούτε πράσιν' άμπέλια. Έκλεινε σφιχτά το μικρό χεράκι της, σά νάθελε νά άστειλή την καυτή άμμο στην κρύα της χουφτίτσα.

Ο πατέρας της έφερε και μια φωτογραφία της Σφίγγας της είχε φανεί ένα ζώο παράξενο, τρομαχτικό και γοητευτικό μαζί. Οι Πυραμίδες ήταν στη φαντασία της όντα μυστηριώδη, άνάλογα με τη Σφίγγα. Κι' έπειτα ήταν τό φώς, τό άσπρο φώς που θάμπωνε τα μάτια.

Κάθε φορά που ο πατέρας τελείωνε μια διήγηση, ή "Αννα ρωτούσε :

— Πότε θά πάρης και μένα, μπαμπά;
— Τού χρόνου, άπαντούσ' εκείνος σοβαρά, τού χρόνου που θάσαι μεγαλύτερη.

Όταν ο πατέρας έφυγε ακόμα δυο-τρεις φορές χωρίς νά την πάρει, λέγοντας πώς δέν ήταν μεγάλη άρκετά, ή "Αννα κατάλαβε πώς δέν έπρεπε νά έλπίζει πολύ ότι κάποτε θά κρατούσε την υπόσχεσή του. Μά ή έπιθυμία της νά δει τ' αθάνατα της μακρινής χώρας τή γέμιζε προσδοκία και πίστη, και ρωτούσε ξανά τόν πατέρα της :

— Πότε θά με πάρης μαζί σου ;

"Ενα χειμώνα κάποιος, ξένος ήρθ' άπό τή φωτεινή χώρα. Ήταν ο νουνός της "Αννας. Δέν γνωρίζονταν ή βαφτιστικά του ήταν πολύ μικρή σάν είχε φύγει. Μά γρήγορα γίνανε φίλοι, γιατί και κείνος μιλούσε για τόν ίδιο έπιθυμητό τόπο, κι' ακόμα για ένα παλάτι που είχε κει κάτω, δίπλα σ' ένα μεγάλο νωθρό ποτάμι.

— Πότε θάρθης ; τή ρωτούσε.

Και κείνη στήλωνε τα μάτια της γεμάτα ίκεοία και διαταγμό στα μάτια τού πατέρα της.

— Θα τή φέρω εγώ, έλεγ' εκείνος

χαϊδεύοντας τα μαλλιά της με χαμόγελο. Μά κι' ο νουνός της έταξε πώς, άν τυχόν δέν την πήγαινε ο πατέρας της νά δει τούς άραπάδες και τώραιο του σπίτι, θάρχόταν δίχως άλλο νά την πάρη εκείνος.

Και ή "Αννα τό πίστευε, έπειδή τόσο πολύ έπιθυμούσε αυτό τό ταξίδι.

Έπειτα πέρασαν χρόνια, ο πατέρας έφυγε όριστικά, κι' ο νουνός ξέχασε τήν "Αννα και δέν ήρθε ποτέ νά εκπληρώσει τήν υπόσχεση που είχε δώσει.

Η "Αννα θυμόταν με συμπόνηση κι' έπιείχεια τό μικρό εδκόλοπίστο κοριτσάκι που κόρούδευαν τήν έπιθυμία του και τόκαναν και περίμενε για χρόνια.

Θά παραξενευόταν πολύ άν κανείς της έλεγε, πώς βαθεία στην ψυχή της πίστευε ακόμα στην παλιά υπόσχεση και πώς κρατούσε τήν έλπίδα νά δει τόν τόπο που είχε άπορροφήσει δλα τα παιδικά της όνειρα.

Μια μέρα έμαθε τό θάνατο τού νουνού της πέθανε εκεί-κάτω στώραιο του σπίτι, δίπλα στό νωθρό ποτάμι.

Και μοναχά τότε, πέρα μακριά, πίσω άπ' τή γαλάζια θάλασσα, βούλιαξε και χάθηκε όριστικά γι' αυτήν ή φωτεινή γη, ή δεύτερη υποσχέμενη πατρίδα.

ΩΣ ΠΟΥ ΝΑ ΒΡΗ ΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΤΗΣ

(Μυθιστόρημα από C. DE RICHTER)

— Συνέχεια από τό προηγούμενο —

— Ωραία ! ωραία ! μουρούριζε ο Ναθαναήλ. "Ω, κύριε Σμιθ, λές νά υποχρεωθώ νά σου δώσω πίσω τόννομά σου;

Ο Σολομών δέ μιλούσε, αλλά περίμενε τό τέλος, όλο και περισσότερο άνήσυχος. Κι' άληθινά, τ' άπράγματα δέν άργησαν νά γυρίσουν στό χειρότερο.

Τι βλέπω εδώ ; Τ' είναι αυτές οι πέντε λίρες, που είναι σημαδεμένες μ' ένα θαυμαστικό, και πλάι τους είναι αυτή ή άσυνήθιστη για έναν έμπορο σημείωση : « Θεέ μου, σου τις προσφέρω, για νά εξαγοράσω τ' άκρίματά μου ! » Μήπως σου πέρασε ή ιδέα, ότι σου δάνεισα εγώ χρήματα για νά προσφέρεις στό Θεό ;

Ο Σολομών Χάγερσμιθ σηκώθηκε.

— Ναθαναήλ, είπε σοβαρά, σου άπαγορεύω ν' άστειτεύσαι. Τό ποσό αυτό είναι δική μου δουλειά. Η άλήθεια είναι ότι θάρπρεπε νά τό σβύσω άπό τό βιβλίο. Άλλά για νά μήν άμφιβάλλεις για τίς προθέσεις μου, ίδου πέντε λίρες, τις βάζω στό ταμείο. "Ωστε δέν έχεις νά πεις τίποτα.

Ο Ναθαναήλ σήκωσε τούς ώμους κι' εξακολούθησε τήν έπιθεώρηση. Άλλά δέν προχώρησε και πολύ. Τινάχτηκε άπάνω μονομιάς, φωνάζοντας :

— Έδώ είναι σωστή καταστροφή ! Προκαταβολές, δάνεια χωρίς τόκο, χω-

ρίς έγγύηση ! Παίξεις με μένα, κύριε Σμιθ : Άπό πότε κάνεις τέτοιου είδους έμπόριο ; Άπάντησε λοιπόν ! Ορκίστηκες νάφίσεις νά μ' άκλέφουν όλοι οι άνθρωποι της γειτονιάς ;

Ο Σολομών δέν άπαντούσε. Άλλά από τό χαμόγελό του φαινόταν, ότι δέν έπερνε και πολύ στά σοβαρά τ' ε κατηγορίες τού συντρόφου του. Τ' ν' άπάντησει ; Μιλούσε άραγε τήν ίδια γλώσσα με τόν άνθρωπον αυτόν ;

Άν ήξερε ότι μέσα στό στήθος τού ξαδέλφου του χτυπούσε μια καρδιά κι' ότι μπορούσε νά τόν νοιώσει, θά τού λεγε :

— Μάλιστα, κύριε ! Ήμουν κάποτε ο φοβερότερος ένεχυροδανειστής κι' ο ικανώτερος τοκογλύφος. Μια μέρα όμως, έγινε κάτι άσχημαντό κι' άναστάτωσε τή ζωή μου. Ένα τόσο δά κοριτσάκι, έρχομαι και δυστυχισμένο, βρέθηκε κοντά μου κι' από τότε ένοιωσα πώς είχα μια καρδιά. Και τότε γκρεμιστήκαν μονομιάς δλα τ' παλιά είδωλά μου. Οι φτωχοί εξακολουθούσαν νάρχονται νά μου ζητούν. Μά περνούσαν ακόμα για έχθρο και κοίταζαν με κάθε τρόπο νά με ξεγελάνε. Και γώ έκλεινα τα μάτια και δάνειζα με άστεία ένέχυρα και πάντα χωρίς τόκο. Άπ' αυτούς, άλλοι θάρθοντι τίμια νά μου γυρίσουν τ' άχρήματα, κι' άλλοι θά μου τό σκάσουν, ευχαριστημένοι γιατί μπόρεσαν νά ξεγελάσουν τό γέρο-Σολομών. Δέ με νοιάζει. Μια μέρα θά τό πάρουν μυρωδιά, ότι δέν υπάρχει πια ο παλιός τοκογλύφος, αλλά ένα γεροντάκι, που μετανοώνει για τό κακό που έχει κάμει στη ζωή του, και πολεμά τώρα νά τό διορθώσει.

Άλήθεια, αυτά τ' ά λόγια άνέβαιναν στό χέλι το Σολομών και θά τάλεγε, άν ο Ναθαναήλ μπορούσε νά τ' άκατάλαβε.

Ο Ναθαναήλ στό μεταξύ έφτασε στό τέλος τού βιβλίου. Άφριζε από τή λύσσα του, χτυπούσε τις γροθιές του κι' έβριζε άλύπητα τόν κακομαϊόρη τό σύντροφό του.

— Ηλίθιος ! Ηλίθιος ! φώναζε. Καλύτερα νά είχα νά κάμω μ' έναν κλέφτη, παρά μ' έναν ήλίθιο ! Εδύτυχως ήρθα εγώ και θά τό κανονίσω. Άπό σήμερα, εγώ θά διευθύνω εδώ μέσα. Κι' αυτά που έχασες, θά τ' ά πληρώσεις άκέραια εσύ, νά τό ξερείς !

Ο Σολομών έκαμε νόημα ότι δέχεται πρόθυμα νά τ' ά πληρώσει, κι' αυτό έπεισε πιά όλότελα τό Ναθαναήλ πώς ο ξάδελφός του είχε άποδλακωθεί.

Άλλά έν' άπροσδόκητο γεγονός έκοψε τή συζήτηση.

Η πόρτα άνοιξε μονομιάς και μια παιδική φωνή άκούστηκε στό μαγαζί :

— Καλημέρα, παππού-Σολομών. Δέν είναι δώ ή μικρή Λεβάντα ; Ήταν ο Δίκ.

Ο Ναθαναήλ γύρισε νά κοιτάξει και τινάχτηκε άπάνω.

— Τ' είναι πάλι αυτό, κύριε Σμιθ ;

— Αυτό ; Ένα παιδί.

Ο Ναθαναήλ σήκωσε τ' ά χέρια πρὸς τόν ουρανό.

— Κακόμοιρο άνθρωπε, περιμάζεψες λοιπόν όλα τ' α παιδιά τού κόσμου και τ' ά ταίξεις ; Τό άσυλο τής γειτονιάς έγινε τό σπίτι σου ; Πές μου τώρα, τί τρώει και τί πίνει κι' αυτό ;

Ο μικρός Δίκ άκουσε προσεχτικά τ' ά λόγια τού Ναθαναήλ κι' ανέλαβε νά δώσει αυτός τήν άπάντηση.

— Ω, ώ ! είπε. Άπό πού ξεφύτρωσε αυτός ; Και τί τόν νοιάζει τί τρώει και τί πίνει ; Εγώ ήρθα νά έπισκεφθώ τόν παππού-Σολομών και τή μικρή μου φιλενάδα. Ο κύριος έχει συζήτηση ; Πολύ καλά. Φεύγω και γυρίζω σέ καμμιά ώρα.

— Σου άπαγορεύω νά γυρίσεις ! ουρλιασε ο Ναθαναήλ.

— Μου άπαγορεύετε ; Μά φαίνεται πώς δέν τόν γνωρίζετε τόν Δίκ. Για νά τόν γνωρίσετε λοιπόν, θά σταθώ στό πεζοδρόμιο και θά σ' άς παίξω ένα κομμάτι !

— Στάσου όπου αγαπάς και κάνε ό τι σ' άρέσει. Φύγε όμως από μπροστά μου, νά μή σέ βλέπω.

— Κλείστε τ' ά μάτια σας νά μή με βλέπετε, άπάντησε αυθάδικα ο Δίκ. Τ' αυτιά σας όμως νά τ' άχετε άνοιχτά, αυτό είναι τό σπουδαίο. Καληνύχτα τής παρέας !

Κι' άφοῦ χαϊρέτησε ειρωνικά τό Ναθαναήλ, βγήκε χοροπηδώντας, πέρασε στό δρόμο και στάθηκε στό πεζοδρόμιο.

Ύστερα έβγαλε τή γνωστή μας σφουρίχτρα του και τό « κομματάκι » άρχισε. Σε λίγα λεπτά, ο Ναθαναήλ βρισκόταν σέ φανερή διέγερση.

— Δέ μου λές, κύριε Σμιθ, είπε, θά εξακολουθήσει πολύ αυτή ή μουσική ;

— Α, άπάντησε άτάραχος ο Σολομών, μ' αυτό τό παιδί δέν τ' ά βγάνει κανείς πέρα. Μια μέρα σφούριζε δέκα ώρες στη γραμμή.

Ο Ναθαναήλ δρμησε στην πόρτα και τήν άνοιξε με όρμη.

— Θα φύγεις άπό κει ;

Ο Δίκ κούνησε τό κεφάλι άρνητικά, δίχως νά διακόψει τό παίξιμό του.

— Άν δέ φύγεις, θά φωνάξω τόν πόλιση νά σέ πιάσει.

Ο Δίκ τώρα έκαμε μια παύση.

— Άδύνατο ! Κάθε Άγγλος έχει άπό τό νόμο τό δικαίωμα νά παίξει μουσική.

Κι' ο βασιλιάς άν ήθελε νά με δώσει, ο πόλισην θά τού έλεγε : « Άδύνατο, Με γαλειότατε, ο Δίκ έχει δικαίωμα νά σφουρίξει ! » Κι' ο βασιλιάς θά μου ζητούσε συγγνώμη και θά μου έλεγε : « Κύριε, είναι δικαίωμά σας, εξακολουθήστε ! » Και γώ λοιπόν εξακολουθώ !

Κι' εξακολούθησε νά βγάζει κάτι άπαισίες και διαπεραστικές σφουριγματιές. Ο Ναθαναήλ στεκόταν στην πόρτα με τις γροθιές σφιγμένες και τ' ά μάτια γουρλωμένα.

— Θα φύγεις ή όχι ; βρυχήθηκε.

— Ένα ειρωνικό χαμόγελο ήταν ή μόνη άπάντησή.

— Α, άστε δέ φεύγεις ε ; Γελάς ε ; Στάσου λοιπόν νά ιδεις. Στάσου ! Πάρ' τον λοιπόν !

« Νά μήν περφέρετε τόν παππού Σολομών, γιατί άλίμονό σας ! » (Σελ. 178, στ. Β')

— Μήν προχωρήσεις βήμα, γιατί τό ρίχνω μέσα !

— Δός μου εδώ τό βιβλίο μου, είπε ο Ναθαναήλ, που στάθηκε άμέσως άάλευτος.

— Αυτό θέλω και γώ, είπε ο Δίκ. Άλλά πρέπει νά συμφωνήσουμε. Ένα τέταρτο κονσέρτο αξίζει τοδλάχιστο έξη πέννες. Άλλες έξη πέννες για τις βριστιές που άκουσα. Όλα-δλα ένα σελλίνι ! Δόστε μου ένα σελλίνι, νά πάρετε τό βιβλίο σας.

— Ένα σελλίνι ! στέναξε ο Ναθαναήλ. Θέλεις νά με ληστέψεις, κλέφτη, λωποδότη ;

— Άλλά καθώς είδε τό βιβλίο πάνω άπό τό στόμιο τού ύπονόμου, έκρινε φρόνιμο νά σταματήσει και ν' άλλάξει τόνο.

— Έλα, παιδάκι μου, καλό παιδί, φέρε δώ τό βιβλίο !

— Ένα σελλίνι ! άπάντησε ο Δίκ κατηγορηματικά.

— Έλα τώρα, άσ' τ' άστεία. Πάρε μια πέννα και φέρε τό βιβλίο !

Ο Δίκ δέν υποχωρούσε.

— Ένα σελλίνι !

Ο Ναθαναήλ πολεμούσε με όλη τήν τέχνη του.

(Ακολουθεί) ΜΙΧ. Α. ΣΤΑ. ΊΝΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΙΛΙΑ ΜΥΡΙΑ ΔΥΟ ΓΑΤΕΣ, ΔΥΟ ΤΡΥΠΕΣ

Ο Νεύτων, ο περίφημος Άγγλος φυσικομαθηματικός, — αυτός που βρήκε τούς σπουδαιότερους νόμους τού Σύμπαντος, — είχε δυο γάτες : μια μεγάλη και μια μικρή. Τή νύχτα έκλεινε τό γραφείο του : έπειδή όμως είχε ποντίκια που τού έτριγαν τα χαρτιά, — και τί χαρτιά πολύτιμα ! — θέλησε νά κάμη όστε οι γάτες του νά παλινδογαίνουν έλεύθερα. Φώναξε λοιπόν ένα μαραγκό και τού είπε σοβαρότατα :

— Θα μου κάμης στό κάτω μέρος αυτής τής πόρτας δυο τρύπες. Μια μεγάλη για νά περνά ή μεγάλη μου γάτα, και μια μικρή, για νά περνά ή μικρή.

Ο κακόμοιρος ο μαραγκός ένόμισε πώς ο μεγάλος Νεύτων τόν κορούδευε. Κι' έκαμε ένα μορφασμό όλον παράπονο και άπορία . . .

— Γιατί ; τόν ρώτησε ο Νεύτων. Δέν κατάλαβες τί σου είπα ;

— Κατάλαβα πολύ καλά, ψιθύρισε ο μαραγκός : αλλά, σ' άς παρακαλώ . . . άπό τή μεγάλη τρύπα . . . γιατί δέν μπορεί νά περνά κι' ή μικρή γάτα ; . . .

— Άμέσως ο Νεύτων χτύπησε τό μέτωπό του.

— Τι άφηρημένος ! είπε γελώντας. Για φαντάσου νά μή συλλογισθώ ένα τόσο άπλό πράγμα, παρά νά νομίζω πώς έπειδή έχω δυο γάτες, χρειάζονται και δυο τρύπες !

ΑΘΗΝΑΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Η ΣΚΗΝΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΛΑΥΡΑΣ

Αγαπητοί μου,

ΕΘΑΥΓΙΟ είναι η 25η Μαρτίου. Για πολλά πράγματα είχα να σάς γράψω αυτή την εβδομάδα, αλλά θυμοῦμαι τη μεγάλη γιορτή και τ' άφηνω όλα καταμέρος. Γιατί νομίζω πως θα θέλατε σήμερα να διαβάσετε κάτι σχετικό, κάτι πατριωτικό... Άλλη φορά, αυτά τα βρήκα κανείς όπου έκανε. Με τη μεγαλύτερη ευκολία οι άνθρωποι έγραφαν πατριωτικά ποιήματα, πατριωτικά διηγήματα, πατριωτικά άρθρα... Σήμερα είναι δυσκολότερα, σπανιότερα. Γιατί άραγε; Είναι λογότερος ο πατριωτισμός; Οι νέες ιδέες εκλόνισαν την πίστη προς κάποια παλιά ιδανικά κι' οι άνθρωποι έγιναν ψυχρότεροι, σκεπτικότεροι, πεζότεροι;

Δεν ξέρω, ίσως... Άλλά εγώ, να σάς πω την άμαρτία μου, είμ' ένας άνθρωπος παλιός. Δεν αισθάνομαι καμιά δυσκολία να γράψω σήμερα για την 25η Μαρτίου. Δεν εβαρέθηκα να λέω κάθε χρόνο «τα ίδια και τα ίδια», όπως δεν εβαρέθηκα κάθε πρωί το «Πατερ ήμων» και κάθε Δευτέρα το «Χριστός Ανέστη». Και μου φαίνεται πως είναι μερικά πράγματα που δεν πρέπει να τα βαριέται κανένας ποτέ, ή που άμα τα βαρέθη, παύει να είναι άνθρωπος. Όπως ένας δυστυχισμένος που θα βαριόταν να τρώει, να ντυνέται, να ζει.

Το ξέρω τώρα πως υπάρχουν και τέτοιοι άνθρωποι. Άλλά είναι άρρωστοι. Σά μιιά άρρώστεια λοιπόν μου φαίνεται κι' ή έλλειψη ή ή ελάττωση του πατριωτισμού. Ο σωστός, ο φυσιολογικός άνθρωπος, δεν μπορεί παρά να είναι πατριώτης, Ν' αγαπά την πατρίδα του, όπως αγαπά και το σπίτι του, τους δικούς του, τον εαυτό του. Έτσι την αγαπούσαν κι' οι άνθρωποι του 21, που σηκώθηκαν την 25η Μαρτίου κι' όρκισθήκαν να την ελευθερώσουν ή να πεθάνουν. Αν οι άνθρωποι εκείνοι δεν είχαν τόσο πατριωτισμό, κι' οι ίδιοι θα πέθαιναν δούλοι, κι' έμεις, τα εγγόνια τους και τα διατέγγονα, θα δουλεύαμε άκόμα κάτω άπ' τόν τούρκικο ζυγό.

Άλλά μόνο οι άνθρωποι του 21 ήταν πατριώτες; Το ίδιο ήταν κι' οι πατέρες τους, κι' οι πάπποι τους, κι' οι προπάπποι. Στά 21 ήρθε το πλήρωμα του χρόνου. Άλλά τώνειρο κι' ο πόθος της ελευθερίας δεν άφησαν το σκλαβωμένο Γένος ποτέ. Την επαύριο άκόμα της ήμέρας που καταλύθηκε ή Έλληνική Αυτοκρατορία, οι Έλληνες άρχισαν να δεινούνται την άνάστασή της. Πάλι με χρόνους, με καιρούς, πάλι δικά μας θάνατοι... Με χρόνους, με καιρούς. Γιατ'

ήξεραν πως αυτό δεν μπορούσε να γίνει στον ίδιο χρόνο. Έπρεπε να περάσουν αιώνας. Έπρεπε να εξασθενήσει ο τούρκανος και να δυναμώσει άρκετά ο σκλάβος. Στο διάστημα των αιώνων αυτών οι πατριώτες του Έλληνισμού δεν έπαψαν να προετοιμάζουν την Έπανάσταση. Στά 1821 την κήρυξαν. Άλλά και τότε άκόμα ύπήρχαν πατριώτες, — και μεγάλοι μάλιστα, όπως ο Άδαμάντιος Κοραής, — που ενόμιζαν το κίνημα πρόωρο και καταδικασμένο σε άποτυχία. Άδιάφορο! Οι περισσότεροι είχαν την ιδέα πως ήταν καιρός. Η σημαία σηκώθηκε: «Ελευθερία ή Θάνατος». Κι' έδωλο τότε, σύμφωνοι κι' αντίθετοι, τάχθηκαν κάτω άπ' αυτή τη σημαία. Καθένας έκανε ό,τι έπρεπε κι' ό,τι μπορούσε, — πρώτος ο γέρο-Κοραής, που δεν έπαψε να δίνει τις σοφές του συμβουλές στους Έλληνες και ν' ανάθη τον φιλελληνισμό των ξένων. Έφτά δλόκερα χρόνια βάσταξε ο υπεράνθρωπος άγωνάς. Οι πατριώτες εκείνοι είχαν έναν τλήσει ό,τι είχαν και δεν είχαν, — τα πάντα εκτός από τον πατριωτισμό τους. Μ' αυτόν άντειχαν, επέμεναν. Με τα δόντια τους, που λένε, κρατούσαν άκόμα τη σημαία ψηλά. Όσόντου ο κόσμος συγκινηθήκε κι' ένθουσιάζοθηκε από το μεγάλο, το ύπέροχο θέαμα: μιιά φούχτα μισόγυμνοι και πεινασμένοι πολεμιστές, σ' έναν τόπο ρηγμαγμένο, γεμάτον ερείπια κι' άποκαΐδια, με άρρηγους που δεν είχαν ούτε να φάει ούτε να ντυθούν πολυ καλύτερα άπ' τα παλληκάρια τους, κι' ή φούχτ' αυτή των γενναίων, των ήρώων, ν' άντιστέκεται σ' δλάκερη Τουρκιά! Ο κόσμος είπε τότε «φτάνει!». Σηκώθηκε κι' αυτός στο ποδάρι, τάχθηκε στο πλευρό των Έλλήνων, άνάγκασε τους βασιλιάδες του, τους κυβερνήτες του να επέμβουν. Κι' ή μικρή Έλλάδα ελευθερώθηκε.

Το κήρυγμα του Άγώνα, που είχε για μας ένα τόσο μεγάλο κι' ευτυχισμένο αποτέλεσμα, — που μας έκανε ανθρώπους ελεύθερους, ένω θμάσατε άκόμα δούλοι, — το γιορτάζουμε, κάθε χρόνο την 25η Μαρτίου. Γιατί την ήμέρα του Εθαγγελισμού, ο Γερμανός, στην Άγία Λαύρα, σηκωσε τη σημαία εκείνη που δεν έμελλε να πέση ποτέ. Κάποιοι άκριβολόγοι ιστορικοί άμφισβητούν το πραγματικό άμότης της σκηνης, που έχει εμπνεύσει, έναν αιώνα τώρα, τόσους ποιητές και τόσους ζωγράφους. Δεν έγινε, μας λένε, την 25η Μαρτίου 1821 στην Άγία Λαύρα. Τι μας μέλει! Θα έγινε κάπου άλλου, λίγες μέρες προητέρα ή λίγες άργότερα. Άλλά και ποτέ να μην έγινε έτσι άκριβώς όπως την περιγράφουν και τη ζωγραφίζουν, θα έγινε με κάποιον τρόπο, που κατ' ουσία και κατά βάθος είναι ο ίδιος. Σηκώθηκε μιιά σημαία και, κάτω άπ' τις πτυχές της,

οι πατριώτες όρκιστήκαν να ελευθερώσουν την πατρίδα ή να πεθάνουν. Και το έκαναν: Πολέμησαν έφτά χρόνια και, όσοι δεν πέθαναν, ελευθερώθηκαν.

Η σκηνη της Άγίας Λαύρας είναι το σύμβολο της εθνικής αυτής εξέγερσης, που έγινε όταν ήλθε το πλήρωμα του χρόνου. Και τα σύμβολα δεν είναι ποτέ πραγματικά, ή δεν τα μεταχειρίζομαστε όπως ήταν στην πραγματικότητα. Ο σταυρός του Χριστού δεν ήταν παρά δυο άξεστα εύλα που σχημάτιζαν ένα Τ. Άλλά ο σταυρός, ο σύμβολο του Χριστιανισμού, της μεγαλύτερης και της ύψηλότερης ιδέας του κόσμου, παίρνει τα ύραιότερα καλλιτεχνικά σχήματα, κατασκευάζεται από τα πολυτιμότερα υλικά, — χρυσάφι, άσημι, έλέφαντα, κοράλι, — και στολίζεται με διαμάντια και με ζαφείρια. Η ιδέα που συμβολίζει, ή πίστη μας κι' ή αγάπη μας στην ιδέα αυτή, τον εξιδανικεύουν και τον εξωραίζουν. Έτσι, άπαράλλαχτα, εξιδανικεύουμε κι' εξωραίζουμε στην ψυχή μας, στη φαντασία μας, — κι' από κεί στην Τέχνη, στην Ποίηση, στη Ζωγραφική, — και τη σκηνη της Άγίας Λαύρας. Για μερικά πράγματα, τόσο εθνικά, τόσο ιερά, καταλληλότεροι να ταναπαράστησουν από τους ιστορικούς, είναι οι καλλιτέχνες, οι ζωγράφοι, οι ποιητές. Και περισσότερο ο μεγαλύτερος άπ' όλους: ο λαός.

Σας άσπάζομαι ΦΑΙΔΩΝ

ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ, ΟΧΙ ΕΞΚΑΣΜΕΝΑ

Στην έκδερση μου ΧΡΥΣΑ

Κείνη τη χρονιά στο σπίτι μας, ή μιιά δυστυχία κυνηγούσε την άλλη, όπως τα χαρτιά του παιχιδιού που σήγουν τα παιδιά για να διασκεδάσουν πάνω στο τραπέζι, τσακίζοντας τα έλαφρά. Ο πόλεμος, το φευγίδ του μέγλου μου άδερφού που τον σέρναν αγκάλωτο ποιάς ξέρει που και για ποιά σκόπη μέσα στα βάθη της Άσίας, ή άμφισβολία που μας πιέζε για το γυρισμό του, κι' ύστερα άπ' όλ αυτά ο θάνατος του πατέρα.

Στο σπίτι μείναμε εγώ, ή αδελφή μου, ή μητέρα και ή γριά γιαγιά μας. Τιποτα πιά δεν μπορούσε να διασκεδάση τη μονοτονία που μας έζωνε. Η μητέρα ύφες δλάκερες καθόταν σκεπτική, κοιτάζοντας άφηρημένα μέσα από το τζάμι, ένω ο νους της ποιάς ξέρει που να γύριζε. Άπ' την άλλη μεριά, ή νευρικότητα της γριάς γιαγιάς μας είχε φτάσει στο κατακόρυφο. Δέ μπορούσε να δεχτή τον παραμικρότερο θόρυβο. Και καμμιιά φορά, που ή αδελφή μου μέσα στην άφέλεια των δεκατριών χρόνων της, άρχιζε σιγανά κανένα τραγούδι, έρχόταν από το βάθος της κάμαρας ή φωνή της γιαγιάς αυρητή κι' έπι-

ληγκική όπως πάντα, να την διακόψη στη φόρα του τραγουδιού.

Θυμάμαι, ένα μεσημέρι, οά γύρισα από το σχολείο, βρήκα την αδελφή μου καθισμένη στην άκρη του καναπέ με τα μούτρα καταθεσμένα.

— Τι έχεις, Χρύσα; Γιατί είσαι έτσι... τη ρώτησα.

Κείνη στην άρχή σιωπούσε. Σάν είδε όμως πως επέμενα να μάθω, μούπε πως ή γιαγιά την είχε μαλώσει άδυστηρά επειδή πήγε νάνοιξη το πιάνο για να μελετήση.

— Οί χαρές, βλέπεις, μας ξεπήρανε... της είπε ή γιαγιά ένφ κλειδώνε βιαστικά το πιάνο.

Κ' έτσι ή θλίψη έπνιξε άκόμα μιιά φορά τη χαρά.

Το καλοκαίρι της χρονιάς εκείνης δεν θα πηγαίναμε στάμπέλι όπως πάντα. Η μαμιά είπε πως έπρεπε να μείνουμε στην πόλη, γιατί ήθελε να ταχτοποιήση μερικές διαφορές που γεννήθηκαν ύστερα άπ' το θάνατο του πατέρα. Πόσο τότε λυπηθήκαμε. Στο νοῦ μου τη στιγμή αυτή έρχονται τα κλάματα που κάναμε κάτω από τη σκάλα, σάν άκουσαμε τη μητέρα να λέει στη γιαγιά μας πως το καλοκαίρι θα μείναμε στην πόλη, Κι' όταν ύστερα από μιιά βδομάδα παρακαλετά, δέχτηκε ή γιαγιά να πρότείνει στη μητέρα νάψηση τουλάχιστο έμας τα παιδιά να πάμε με τη θειά-Χαρίκλεια στάμπέλι, εκείνη άρνήθηκε. Δεν μας έμπιστεύοταν σε κανέναν άλλο. Ηξερε τί ζιζάνια που είμασταν. Θα περνούσαμε λοιπόν το καλοκαίρι χωρίς να δούμε τάμπέλι, χωρίς να τρέξουμε στανθισμένα χωράφια, χωρίς να κυνηγήσουμε τους βατράχους που άφθονούσαν μέσα στη μεγάλη στέγνα του μαγγανοπήγαδου. Ούτε και στις σκιάς θα σκαρφαλώναμε φέτος, και το χειρότερο, δε θακούγαμε τις όμορφές ιστορίες του μπάρμα-Πέτρου, του γερο-άμπελοφυτού μας που μας διηγόταν όταν λαχανιασμένοι γυρίζαμε από τις εκστρατείες που κάναμε στις παπαρούνες.

Άλήθεια, πόσα κακά φέρνει ο θάνατος!

Πλησίαζε ο Αύγουστος. Από βδομάδες κάθε χρόνο άρχιζαν οι προετοιμασίες στο σπίτι για της Παναγίας, τη γιορτή της μητέρας. Πάντα με λαχτάρα περιμέναμε την ήμέρα αυτή. Γιατί οι φίλοι κι' οι συγγενείς που έρχόνταν να χαιρετήσουν τη μητέρα, πάντα θάφερνα κάτι και σ' έμας. Φέτος όμως τίποτα. Κοιτεύαμε να μπορούμε στον Αύγουστο και καμμιιά έτοιμασία δεν βλέπαμε να γίνεται στο σπίτι. Περιμέναμε άκόμα, με την αδελφή μου, κάμποσες μέρες. Μπήκε κι' ο Αύγουστος. Στο σπίτι μας ή παντοτεινή ήρεμία, ή ίδια έννευριστική ήσυχία που είχαν άπλωθεί ύ-

στερα από το θάνατο του πατέρα. Ένα άπόγευμα που ή γιαγιά βρισκόταν μόνη στην τραπέζαρία, έβαλα την αδελφή μου, οά μεγαλύτερη που ήταν να την ρωτήση γιατί δεν έτοιμαζόταν για τη γιορτή της μητέρας.

— Οί θλιμμένοι δεν κάνουν όνόματα... της άπάντησεν άδυστηρά και ξερά ή γιαγιά.

Πάει λοιπόν! Θα περνούσε κι' ή γιορτή της μητέρας όπως όλες οι άλλες μέρες! Κι' οτε συγγενείς, οτε γνωστοί θα έρχόνταν να χαιρετήσουν τη μητέρα άφοδ είμαστε θλιμμένοι. Το μεγάλο τραπέζι του μπουφέ, που άλλες χρονιές ήταν γεμάτο από δώρα φέτος θάταν άδειανό!

Α! οε τετοιές στιγμές πως αισθάνεται κανείς την άπόλεια...

Κάποιο άπόγευμα που γυρνούσαμε άπ' το σχολείο, ή Χρύσα μου έμπιστεύκε κάτι.

— Μεθαύριο είναι ή γιορτή της μητέρας. Καθώς ξέρεis, φέτος, επειδή είμαστε θλιμμένοι, δε θα δεχτή κανένα δώρο ή μαμιά. Δεν πρέπει νάφήσουμε να της φανή πικρή ή μέρα αυτή.

— Ναί, άλήθεια. Να μη λυπηθ ή μητέρα... μουμούρισα.

— Πρέπει λοιπόν έμεις κάτι να της κάνουμε...

— Βέβαια κάτι πρέπει.

Κι' ή αδελφή μου πρότεινε ν' άνοιξουμε τοδς κουμπάρδες μας και με τα λεφτά πουχαμε μαζέψει, να πηγαίναμε την άλλη μέρα στην αγορά και να φωνίζαμε το δώρο της μητέρας.

— Ναί, ναί, έτσι θα γίνει, φώναξα γε-

μάτος από ένθουσιασμό. Άδριο θα πάμε! Σά φτάσαμε στο σπίτι, τραθήξαμε κατ' εδθείαν στο δωμάτιό μας. Πήραμε ένα μαχαίρι και τοδς κουμπάρδες μας κι' άρχίσαμε. Μα επειδή αυτοί ήταν τενεκεδένιοι, έκαναν ένα δαιμονισμένο θόρυβο που πήγανε να μας προδώσουν.

— Πού σιγά, Νίκο!

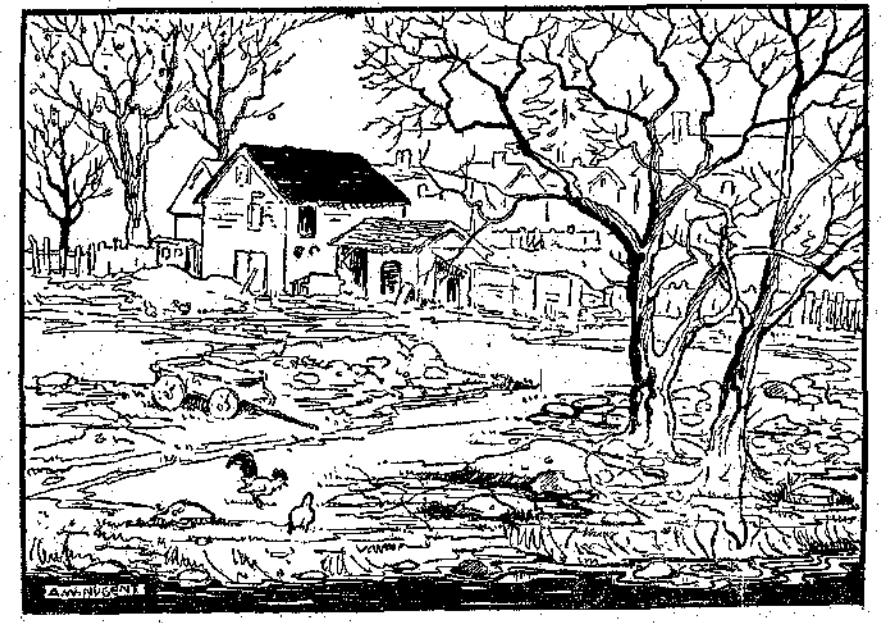
— Ο δικός σου χτυπά... Η Χρύσα, για να μην άκούγονται οι χτύποι του κουμπάρ, άρπαξε από την κρεμάστρα το προσόφι και τύλιξε μ' αυτό τον κουμπάρ της. Το ίδιο έκανα κι' εγώ παίρνοντας πάνω από το μπασούλο το ναυτικό κούνο μου...

Την άλλη μέρα τάπόγευμα, οά φύγαμε από το σχολείο, τραθήξαμε κατ' εδθείαν για της αγορά. Ένας δαιμονισμένος θόρυβος από τον κόσμο, τάμάξια, ταυτόκινητα και τα τράμ που πηγαίνονταν, σου ζιζιζε το μυαλό. Η Χρύσα με κρατούσε από το χέρι σφιχτά και σε κάθε σφυριξιά αυτοκινήτου ή τράμ μ' έσερνε σιμά της. Οι προθήκες των καταστημάτων, άστραφταν. Στά ζαχαροπλαστεία ο κόσμος μπαϊνόβγαυε. Γυναίκες με πακέτα φορτωμένες και μικρά παιδιά με τούρτες και άνθοδέσμες πηγαίνονταν. Άπ' το άπέναντι πεζοδρόμι οι μικροπωλητές διαλαλούσαν με ξεφωνητά τα έμπορεύματά τους.

— Πού θα πάμε, Χρύσα; — Νά! εκεί άπέναντι στην εκκλησία. Είναι ένα μαγαζι που πουλάει όμορφα άνθογούλια.

(Το τέλος στο ερχόμενο) ΝΙΚΟΣ ΤΟΥΤΟΥΝΤΖΑΚΗΣ

ΜΑΓΙΚΗ ΕΙΚΩΝ

Πού είναι τα τρία άλογα;

ΣΕΛΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

Η ΓΛΥΚΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Ντίν... ντάν... ντάν!... άντη-χούσαν εϊθύμα οί καρπάνες έ- κείνο τό άπόγευμα. Ντίν... ντάν, ντάν!...

Κόσμος πολός πλημμύριζε τό δρόμο. "Όλοι άνεξαιρέτως εϊθύμοι, χερούμενοι, έτρεχαν εϊκό νητοι επάνω-κάτω ζητωκραυγά- ζοντες.

Πέρασαν χρόνια από τότε, ή- μουν μικρό παιδάκι άκόμη, μά ή μέρα αυτή δέν θα σβήση ποτέ από τή μνήμη μου, γιατί είχε κάτι τό ξεχωριστό ήρωικό, χα- ρούμενο και γιορτινό... Στεκό- μουν στο παράθυρο... Δέν ή- ξερα γιατί, αλλά ένοιωθα ή χα- ρά να πλημμυρή τή καρδιά μου και να ξεχειλίσει όλη τήν ύ- παρξή μου.

Ντίν... ντάν... ντάν!... Τί είναι σήμερα, μαμά; Είναι τόσo χαρούμενα όλα!

— Είσαι άρκετά μεγάλη πιά, για να καταλάβεις. Κάθησε' δώ, κοντά μου.

"Η άλήθεια είναι πως δέν κα- ταλάβαινα όλα τά λόγια τής μαμάς. Μόνο ένοιωθα πως μου- λεγε κάποιο όμορφο, μά πολύ όμορφο παραμύθι: "Ήταν μιά κοπέλα, μούλανε, γλυκειά... πα- γιάρα... Τή λέγανε 'Ελλάδα κι' ήταν πατρίδα μας!."

"Ελλάδα;" Τόχα πολλές φο- ρές άκούσε τό γλυκό αυτό όνο- μα, πού όλοι στο σπίτι τό πρό- φεραν με συγκίνηση, αλλά δέν ήξερα πως ή "Ελλάδα" ήταν ή πανώρια και γλυκειά πατρίδα μας... "Πατρίδα;" Τί ήταν πα- τρίδα; Προσπαθούσα να μαν- τειστώ τή σημασία τής λέξης αυ- τής, μέσα στο παιδικό μου μυα- λό, αλλά δέν τήν είχα σκεφτεί.

Μά τί περίερα! "Ήξερα πως πα- τρίδα" ήταν ένα πολύ ήρωικό πράγμα, γιατί στο άκουσμα τής λέξης αυτής ένα παράξενο έν- στικτό έκανε τήν καρδιά μου να κτυπά από συγκίνηση...

"Κι' ή πανώρια 'Ελλάδα φο- ρούσε άσπρο και γαλάζιο ριζο-τό φόρεμα, σαν τή σημαία πού κυμάτιζε στο μπαλκόνι..."

Και τότε βέβαια γαλάζια μά- τια ή 'Ελλάδα, σαν τή θάλασσα τήν άπέρανη, και χρυσοά μα- λιά... Τί όραία πού θα ήταν!

"Μά ήταν λυπημένη ή 'Ελλά- δα μας!... Τετρακόσια χρόνια τήν είχε σκλαβωμένη ένας γί- γαντας, ένας δράκος, ένα άγριο θηρίο!..."

Πόσο θα ύπέφερε!... Τά μά- τια μου άθελα δάκρυζαν και ή παιδική άδύνατη ψυχή μου γι- γάντανε από τή άγανάκτηση, τό μίσος και τή λύσσα για τον καινούργιο δράκο!...

Μά μιά εύλογη μέρα, τά γενναία τής παιδιά τήν έβασαν με χίλιες-δύο περιπέτειες και κυ- ριεύσαν πόλεις, κάστρα και χω- ριά!... Και κίνη τή μέρα, είχαν πάρει κάτι πόλεις 'Ελληνικές,

μακριά στην 'Ασία, κι' ή 'Ελλά- δα ήταν τρισευτυχισμένη, έλευ- θέρη, δοξασμένη και περιφανε- νη για τά γενναία τής παιδιά!...

Γι' αυτό ή μέρα είχε μιά τό- σο γιορτινή όψη, οί άνθρώποι ήταν τόσο χαρούμενοι και οί καρπάνες χτυπούσαν εϊθύμα... Μιά άπέρανη χαρά πλημμύριζε τήν ψυχή μου...

— "Οί γλυκειά μας 'Ελλάδα! ψιθύρισα, κι' ένοιωσα ένα γλυ- κό, άκατανόητο αίσθημα στην ψυχή μου... Μά ένοιωσα και κά- τι άλλο... "Ένα βαθύ καρπύνο! Δίστασα στην άρχή, μά ύστερα πήρα θάρρος κι' είπα στη μαμά:

— Μου είπες, μαμάκα, πως πρέπει ύστερα από τό Θεό, τήν 'Ελλάδα μας να αγαπάω. Ναί! τήν αγαπάω πολύ!... Μά θέθελα κά- τι να κάνω, για να τής δείξω τήν αγάπη μου. Νά, κάτι σαν εκείνο πού κάνουν τά παιδιά τής, πού κολλομούν για τήν εϋ- τυχή τής.

Θυμώμαι άκόμη τό χαριόγελο τής μαμάς, όταν άκουσε τά λό- για αυτά.

— Αγάπα τήν, μικρό μου!.. Μά είσαι μικρή για να τής δεί- ξεις τήν αγάπη σου! Αμα μεγα- λώσης!

— Άχ, τότε θα μεγαλώσω; ψιθύρισα μ' ένα βαθύ άναστε- ναγμό...

"Αφροδίτη τής Μήλου"

— Αγάπα τήν, μικρό μου!.. Μά είσαι μικρή για να τής δεί- ξεις τήν αγάπη σου! Αμα μεγα- λώσης!

— Άχ, τότε θα μεγαλώσω; ψιθύρισα μ' ένα βαθύ άναστε- ναγμό...

— Αγάπα τήν, μικρό μου!.. Μά είσαι μικρή για να τής δεί- ξεις τήν αγάπη σου! Αμα μεγα- λώσης!

— Άχ, τότε θα μεγαλώσω; ψιθύρισα μ' ένα βαθύ άναστε- ναγμό...

— Αγάπα τήν, μικρό μου!.. Μά είσαι μικρή για να τής δεί- ξεις τήν αγάπη σου! Αμα μεγα- λώσης!

— Άχ, τότε θα μεγαλώσω; ψιθύρισα μ' ένα βαθύ άναστε- ναγμό...

— Αγάπα τήν, μικρό μου!.. Μά είσαι μικρή για να τής δεί- ξεις τήν αγάπη σου! Αμα μεγα- λώσης!

— Άχ, τότε θα μεγαλώσω; ψιθύρισα μ' ένα βαθύ άναστε- ναγμό...

— Αγάπα τήν, μικρό μου!.. Μά είσαι μικρή για να τής δεί- ξεις τήν αγάπη σου! Αμα μεγα- λώσης!

— Άχ, τότε θα μεγαλώσω; ψιθύρισα μ' ένα βαθύ άναστε- ναγμό...

— Αγάπα τήν, μικρό μου!.. Μά είσαι μικρή για να τής δεί- ξεις τήν αγάπη σου! Αμα μεγα- λώσης!

— Άχ, τότε θα μεγαλώσω; ψιθύρισα μ' ένα βαθύ άναστε- ναγμό...

— Αγάπα τήν, μικρό μου!.. Μά είσαι μικρή για να τής δεί- ξεις τήν αγάπη σου! Αμα μεγα- λώσης!

πού έκαναν οί δεκάρες πέφτον- τας στον τενεκέ.

Δέν είχα προχωρήσει και πολ- ύ, όταν με γρήγορο βήμα πέ- ρασε από κοντά μου τό άράπη της ταβέρας και χάρησε σε μιά στοργή του δρόμου.

Εγώ όμως, για μιά στιγμή, στο φός του ήλεκτροκού, μπέρε- σα να δώ τό πρόσωπό μου. Στα μάγουλά του διέκρινα κάμπους ζάρες και στη φυσιογνωμία του κάθε άλλο παρά τί χαρά είδα ζωγραφισμένη.

— Δυστυχισμένο άνθρώπε σκέ- φτηκα τότε, τί να σε άναγκάσει να σφίγγεις τήν καρδιά και να μασκωνάνεσαι, για να κάνεις τους άλλους να γελούν και να πετούν στον τενεκέ σου, πού σά ζητιάνος άπλώνεις, λίγες δε- κάρες; "Η πεντα πού βασανίζει τά παιδιά σου, τό κρύο πού τά κάνει να τουρτουρίζουν; Μή- πως ή άρρώστια πού κρατεί καρ- φωμένη τή γυναίκα σου στο στρώμα; Τι!

— Έτσι είναι ή ζωή. Οί πιο δυ- στυχισμένοι, οί πιο λυπημένοι πούλουν τή χαρά και τήν εϋδυ- μία πού δέν έχουν, αυτοί, για να βγάλουν τό ψωμί τους!

"Άγγελος Καλωσύνης"

— Δυστυχισμένο άνθρώπε σκέ- φτηκα τότε, τί να σε άναγκάσει να σφίγγεις τήν καρδιά και να μασκωνάνεσαι, για να κάνεις τους άλλους να γελούν και να πετούν στον τενεκέ σου, πού σά ζητιάνος άπλώνεις, λίγες δε- κάρες; "Η πεντα πού βασανίζει τά παιδιά σου, τό κρύο πού τά κάνει να τουρτουρίζουν; Μή- πως ή άρρώστια πού κρατεί καρ- φωμένη τή γυναίκα σου στο στρώμα; Τι!

— Έτσι είναι ή ζωή. Οί πιο δυ- στυχισμένοι, οί πιο λυπημένοι πούλουν τή χαρά και τήν εϋδυ- μία πού δέν έχουν, αυτοί, για να βγάλουν τό ψωμί τους!

"Άγγελος Καλωσύνης"

— Δυστυχισμένο άνθρώπε σκέ- φτηκα τότε, τί να σε άναγκάσει να σφίγγεις τήν καρδιά και να μασκωνάνεσαι, για να κάνεις τους άλλους να γελούν και να πετούν στον τενεκέ σου, πού σά ζητιάνος άπλώνεις, λίγες δε- κάρες; "Η πεντα πού βασανίζει τά παιδιά σου, τό κρύο πού τά κάνει να τουρτουρίζουν; Μή- πως ή άρρώστια πού κρατεί καρ- φωμένη τή γυναίκα σου στο στρώμα; Τι!

— Έτσι είναι ή ζωή. Οί πιο δυ- στυχισμένοι, οί πιο λυπημένοι πούλουν τή χαρά και τήν εϋδυ- μία πού δέν έχουν, αυτοί, για να βγάλουν τό ψωμί τους!

"Άγγελος Καλωσύνης"

— Δυστυχισμένο άνθρώπε σκέ- φτηκα τότε, τί να σε άναγκάσει να σφίγγεις τήν καρδιά και να μασκωνάνεσαι, για να κάνεις τους άλλους να γελούν και να πετούν στον τενεκέ σου, πού σά ζητιάνος άπλώνεις, λίγες δε- κάρες; "Η πεντα πού βασανίζει τά παιδιά σου, τό κρύο πού τά κάνει να τουρτουρίζουν; Μή- πως ή άρρώστια πού κρατεί καρ- φωμένη τή γυναίκα σου στο στρώμα; Τι!

— Έτσι είναι ή ζωή. Οί πιο δυ- στυχισμένοι, οί πιο λυπημένοι πούλουν τή χαρά και τήν εϋδυ- μία πού δέν έχουν, αυτοί, για να βγάλουν τό ψωμί τους!

"Άγγελος Καλωσύνης"

— Δυστυχισμένο άνθρώπε σκέ- φτηκα τότε, τί να σε άναγκάσει να σφίγγεις τήν καρδιά και να μασκωνάνεσαι, για να κάνεις τους άλλους να γελούν και να πετούν στον τενεκέ σου, πού σά ζητιάνος άπλώνεις, λίγες δε- κάρες; "Η πεντα πού βασανίζει τά παιδιά σου, τό κρύο πού τά κάνει να τουρτουρίζουν; Μή- πως ή άρρώστια πού κρατεί καρ- φωμένη τή γυναίκα σου στο στρώμα; Τι!

— Έτσι είναι ή ζωή. Οί πιο δυ- στυχισμένοι, οί πιο λυπημένοι πούλουν τή χαρά και τήν εϋδυ- μία πού δέν έχουν, αυτοί, για να βγάλουν τό ψωμί τους!

"Άγγελος Καλωσύνης"

— Δυστυχισμένο άνθρώπε σκέ- φτηκα τότε, τί να σε άναγκάσει να σφίγγεις τήν καρδιά και να μασκωνάνεσαι, για να κάνεις τους άλλους να γελούν και να πετούν στον τενεκέ σου, πού σά ζητιάνος άπλώνεις, λίγες δε- κάρες; "Η πεντα πού βασανίζει τά παιδιά σου, τό κρύο πού τά κάνει να τουρτουρίζουν; Μή- πως ή άρρώστια πού κρατεί καρ- φωμένη τή γυναίκα σου στο στρώμα; Τι!

— Έτσι είναι ή ζωή. Οί πιο δυ- στυχισμένοι, οί πιο λυπημένοι πούλουν τή χαρά και τήν εϋδυ- μία πού δέν έχουν, αυτοί, για να βγάλουν τό ψωμί τους!

"Άγγελος Καλωσύνης"

— Δυστυχισμένο άνθρώπε σκέ- φτηκα τότε, τί να σε άναγκάσει να σφίγγεις τήν καρδιά και να μασκωνάνεσαι, για να κάνεις τους άλλους να γελούν και να πετούν στον τενεκέ σου, πού σά ζητιάνος άπλώνεις, λίγες δε- κάρες; "Η πεντα πού βασανίζει τά παιδιά σου, τό κρύο πού τά κάνει να τουρτουρίζουν; Μή- πως ή άρρώστια πού κρατεί καρ- φωμένη τή γυναίκα σου στο στρώμα; Τι!

— Έτσι είναι ή ζωή. Οί πιο δυ- στυχισμένοι, οί πιο λυπημένοι πούλουν τή χαρά και τήν εϋδυ- μία πού δέν έχουν, αυτοί, για να βγάλουν τό ψωμί τους!

"Άγγελος Καλωσύνης"

Από και φαίνεται για λίγο άσ- μα τό βαπόρι μικρο-μικρο... Πά φωνή!... Τυχερά πούταν τό Κι' όμως είναι μιά παρηγορη- στική παιδική έργασία στα έπί- πεντε κομμάτια τής ψυχής πού τά σκόρπισε πέρα μακριά στην ξεντειά. Και τί τής έμα- ρτίζω; Μονάχα ή φυσική κομματιασμένη καρδιά τής, δέν κάνει τίποτα άλλο παρά ν' αντιστάται. Καί μένη μάννα! Κοιμά- από και ψηλά τό βαπόρι φαίνεται σά μιά κηλίδα στη θά- λασσα, και φύλαξε τήν εικόνα του βαθιά στην ψυχή σου. Σα παίρνει άκόμα ένα κομμάτι από σπλάγγου σου πού έστύ τό έδα- ζοψή. Μην κλαίς... αυτός ήσυχ- προορισμός σου. Κι' αν σου έμα- μιά πληγή ματωμένη, με ά- κιορού θα ματρευτεί κι' αυτή οι- τις άλλες τής παλές. Θά μείνω όμως τό σημαδία τους πού ή- ποναρε πάντα στο άγγιγμά του έτσι είναι.

— Τά ξεντειμένα αυτά πού μο- ρφεί να σε ξεχάσουν, να π' νουν άχάριστα σε σέβας, ά μή- να, μά έσύ δέν θα πάρης πα- να νόησ στην θυμήσή τους, να τους στέλνεις πάντα τή γλυκή εϋχή σου και να τή κληρονο- μείς. Και ή άγκαλιά σου θα έ- ναι πάντα άνοιχτή, γεμάτη σμα- γή, λαχτάρα, για να δεχτεί κά- νένα δυστυχή ξεντειμένο πα- λή. Και σε όνα θα βοή- πη τήν ίδια ζστοσσία, τό ίδιο πα- μύ άσυλο για να κρυφθής, πα- γοντας και ξεχνώντας τή δύση- πού ίσως θα τό κυνηγεί.

Και ή μεγάλη καρδιά σου θα ή- γη πάλιν ποτέ να χτυπή για ή- γλημένα σου, παρά μονάχα σ' άφήσει τον τελευταίο χτύπο καρ- διας. Οί μεγαλύτεροι από σάς θα θάκουσαι τόσο μακριά, πηγα- νοντας να δώση στους ξεντειμέ- νους σου τήν τελευταία σου σ' ή- χή. Τότε μονάχα θα χεις τελεί- σει έσύ τον προορισμό σου.

Κόρη των 'Αθηνών"

— Άλλοίμονο! πάνε πιά τά μά- τια εκείνα... Τότε άκόμα η- χασε ζωηρές δλεις μας τις έλ- λεις για τή λευτεριά μας! τά- σοσος πάει, όσο μεγαλώνουμε, σ' ναι κάτι έλπίδα. Θά συνή- σουμε τή σκλαβιά μας.

"Ένα έπεισόδιο ποήτης χαρε- χθεί βαθειά στη μνήμη, και η- θε φορά πού βλέπω μικρά πα- ιδιά να παίζουν περιβολάκια, τι σάν να κτυπά μέσα μου.

— Άπές άπ' τό σπίτι μας, στην- αμιά μας, έχουμε λοιπόν μια λουλούδια' μικρές, ήταν ή μά- μας χαρά να τό φυτεύουμε με λουλούδια και προσνάδα και να τό κάνουμε περιβολάκια.

Ήταν ένα βραδυάκι, πού π' λι είμαστε περιβολαριές, όταν ή- κάσαμε μιά όχλοβοή, ένα καιό- Πετούμε τά σπινερά μας, τά σ' π' τά μας, και γεμάτες χάρματα, τ' ρου- χουμε προς τό κάτω να μάθου- με τί συμβαίνει... Και τί άκού- σαμε; Πώς σε λίγο θα έλευθε- ρωνόμαστε... Στην πλατεία

— Άλλοίμονο! πάνε πιά τά μά- τια εκείνα... Τότε άκόμα η- χασε ζωηρές δλεις μας τις έλ- λεις για τή λευτεριά μας! τά- σοσος πάει, όσο μεγαλώνουμε, σ' ναι κάτι έλπίδα. Θά συνή- σουμε τή σκλαβιά μας.

"Ένα έπεισόδιο ποήτης χαρε- χθεί βαθειά στη μνήμη, και η- θε φορά πού βλέπω μικρά πα- ιδιά να παίζουν περιβολάκια, τι σάν να κτυπά μέσα μου.

— Άπές άπ' τό σπίτι μας, στην- αμιά μας, έχουμε λοιπόν μια λουλούδια' μικρές, ήταν ή μά- μας χαρά να τό φυτεύουμε με λουλούδια και προσνάδα και να τό κάνουμε περιβολάκια.

Ήταν ένα βραδυάκι, πού π' λι είμαστε περιβολαριές, όταν ή- κάσαμε μιά όχλοβοή, ένα καιό- Πετούμε τά σπινερά μας, τά σ' π' τά μας, και γεμάτες χάρματα, τ' ρου- χουμε προς τό κάτω να μάθου- με τί συμβαίνει... Και τί άκού- σαμε; Πώς σε λίγο θα έλευθε- ρωνόμαστε... Στην πλατεία

— Άλλοίμονο! πάνε πιά τά μά- τια εκείνα... Τότε άκόμα η- χασε ζωηρές δλεις μας τις έλ- λεις για τή λευτεριά μας! τά- σοσος πάει, όσο μεγαλώνουμε, σ' ναι κάτι έλπίδα. Θά συνή- σουμε τή σκλαβιά μας.

"Ένα έπεισόδιο ποήτης χαρε- χθεί βαθειά στη μνήμη, και η- θε φορά πού βλέπω μικρά πα- ιδιά να παίζουν περιβολάκια, τι σάν να κτυπά μέσα μου.

— Άπές άπ' τό σπίτι μας, στην- αμιά μας, έχουμε λοιπόν μια λουλούδια' μικρές, ήταν ή μά- μας χαρά να τό φυτεύουμε με λουλούδια και προσνάδα και να τό κάνουμε περιβολάκια.

Ήταν ένα βραδυάκι, πού π' λι είμαστε περιβολαριές, όταν ή- κάσαμε μιά όχλοβοή, ένα καιό- Πετούμε τά σπινερά μας, τά σ' π' τά μας, και γεμάτες χάρματα, τ' ρου- χουμε προς τό κάτω να μάθου- με τί συμβαίνει... Και τί άκού- σαμε; Πώς σε λίγο θα έλευθε- ρωνόμαστε... Στην πλατεία

— Άλλοίμονο! πάνε πιά τά μά- τια εκείνα... Τότε άκόμα η- χασε ζωηρές δλεις μας τις έλ- λεις για τή λευτεριά μας! τά- σοσος πάει, όσο μεγαλώνουμε, σ' ναι κάτι έλπίδα. Θά συνή- σουμε τή σκλαβιά μας.

"Ένα έπεισόδιο ποήτης χαρε- χθεί βαθειά στη μνήμη, και η- θε φορά πού βλέπω μικρά πα- ιδιά να παίζουν περιβολάκια, τι σάν να κτυπά μέσα μου.

— Άπές άπ' τό σπίτι μας, στην- αμιά μας, έχουμε λοιπόν μια λουλούδια' μικρές, ήταν ή μά- μας χαρά να τό φυτεύουμε με λουλούδια και προσνάδα και να τό κάνουμε περιβολάκια.

Ήταν ένα βραδυάκι, πού π' λι είμαστε περιβολαριές, όταν ή- κάσαμε μιά όχλοβοή, ένα καιό- Πετούμε τά σπινερά μας, τά σ' π' τά μας, και γεμάτες χάρματα, τ' ρου- χουμε προς τό κάτω να μάθου- με τί συμβαίνει... Και τί άκού- σαμε; Πώς σε λίγο θα έλευθε- ρωνόμαστε... Στην πλατεία

— Άλλοίμονο! πάνε πιά τά μά- τια εκείνα... Τότε άκόμα η- χασε ζωηρές δλεις μας τις έλ- λεις για τή λευτεριά μας! τά- σοσος πάει, όσο μεγαλώνουμε, σ' ναι κάτι έλπίδα. Θά συνή- σουμε τή σκλαβιά μας.

"Ένα έπεισόδιο ποήτης χαρε- χθεί βαθειά στη μνήμη, και η- θε φορά πού βλέπω μικρά πα- ιδιά να παίζουν περιβολάκια, τι σάν να κτυπά μέσα μου.

— Άπές άπ' τό σπίτι μας, στην- αμιά μας, έχουμε λοιπόν μια λουλούδια' μικρές, ήταν ή μά- μας χαρά να τό φυτεύουμε με λουλούδια και προσνάδα και να τό κάνουμε περιβολάκια.

Ήταν ένα βραδυάκι, πού π' λι είμαστε περιβολαριές, όταν ή- κάσαμε μιά όχλοβοή, ένα καιό- Πετούμε τά σπινερά μας, τά σ' π' τά μας, και γεμάτες χάρματα, τ' ρου- χουμε προς τό κάτω να μάθου- με τί συμβαίνει... Και τί άκού- σαμε; Πώς σε λίγο θα έλευθε- ρωνόμαστε... Στην πλατεία

— Άλλοίμονο! πάνε πιά τά μά- τια εκείνα... Τότε άκόμα η- χασε ζωηρές δλεις μας τις έλ- λεις για τή λευτεριά μας! τά- σοσος πάει, όσο μεγαλώνουμε, σ' ναι κάτι έλπίδα. Θά συνή- σουμε τή σκλαβιά μας.

"Ένα έπεισόδιο ποήτης χαρε- χθεί βαθειά στη μνήμη, και η- θε φορά πού βλέπω μικρά πα- ιδιά να παίζουν περιβολάκια, τι σάν να κτυπά μέσα μου.

— Άπές άπ' τό σπίτι μας, στην- αμιά μας, έχουμε λοιπόν μια λουλούδια' μικρές, ήταν ή μά- μας χαρά να τό φυτεύουμε με λουλούδια και προσνάδα και να τό κάνουμε περιβολάκια.

Ήταν ένα βραδυάκι, πού π' λι είμαστε περιβολαριές, όταν ή- κάσαμε μιά όχλοβοή, ένα καιό- Πετούμε τά σπινερά μας, τά σ' π' τά μας, και γεμάτες χάρματα, τ' ρου- χουμε προς τό κάτω να μάθου- με τί συμβαίνει... Και τί άκού- σαμε; Πώς σε λίγο θα έλευθε- ρωνόμαστε... Στην πλατεία

— Άλλοίμονο! πάνε πιά τά μά- τια εκείνα... Τότε άκόμα η- χασε ζωηρές δλεις μας τις έλ- λεις για τή λευτεριά μας! τά- σοσος πάει, όσο μεγαλώνουμε, σ' ναι κάτι έλπίδα. Θά συνή- σουμε τή σκλαβιά μας.

"Ένα έπεισόδιο ποήτης χαρε- χθεί βαθειά στη μνήμη, και η- θε φορά πού βλέπω μικρά πα- ιδιά να παίζουν περιβολάκια, τι σάν να κτυπά μέσα μου.

— Άπές άπ' τό σπίτι μας, στην- αμιά μας, έχουμε λοιπόν μια λουλούδια' μικρές, ήταν ή μά- μας χαρά να τό φυτεύουμε με λουλούδια και προσνάδα και να τό κάνουμε περιβολάκια.

— Άλλοίμονο! πάνε πιά τά μά- τια εκείνα... Τότε άκόμα η- χασε ζωηρές δλεις μας τις έλ- λεις για τή λευτεριά μας! τά- σοσος πάει, όσο μεγαλώνουμε, σ' ναι κάτι έλπίδα. Θά συνή- σουμε τή σκλαβιά μας.

"Ένα έπεισόδιο ποήτης χαρε- χθεί βαθειά στη μνήμη, και η- θε φορά πού βλέπω μικρά πα- ιδιά να παίζουν περιβολάκια, τι σάν να κτυπά μέσα μου.

— Άπές άπ' τό σπίτι μας, στην- αμιά μας, έχουμε λοιπόν μια λουλούδια' μικρές, ήταν ή μά- μας χαρά να τό φυτεύουμε με λουλούδια και προσνάδα και να τό κάνουμε περιβολάκια.

Ήταν ένα βραδυάκι, πού π' λι είμαστε περιβολαριές, όταν ή- κάσαμε μιά όχλοβοή, ένα καιό- Πετούμε τά σπινερά μας, τά σ' π' τά μας, και γεμάτες χάρματα, τ' ρου- χουμε προς τό κάτω να μάθου- με τί συμβαίνει... Και τί άκού- σαμε; Πώς σε λίγο θα έλευθε- ρωνόμαστε... Στην πλατεία

— Άλλοίμονο! πάνε πιά τά μά- τια εκείνα... Τότε άκόμα η- χασε ζωηρές δλεις μας τις έλ- λεις για τή λευτεριά μας! τά- σοσος πάει, όσο μεγαλώνουμε, σ' ναι κάτι έλπίδα. Θά συνή- σουμε τή σκλαβιά μας.

"Ένα έπεισόδιο ποήτης χαρε- χθεί βαθειά στη μνήμη, και η- θε φορά πού βλέπω μικρά πα- ιδιά να παίζουν περιβολάκια, τι σάν να κτυπά μέσα μου.

— Άπές άπ' τό σπίτι μας, στην- αμιά μας, έχουμε λοιπόν μια λουλούδια' μικρές, ήταν ή μά- μας χαρά να τό φυτεύουμε με λουλούδια και προσνάδα και να τό κάνουμε περιβολάκια.

Ήταν ένα βραδυάκι, πού π' λι είμαστε περιβολαριές, όταν ή- κάσαμε μιά όχλοβοή, ένα καιό- Πετούμε τά σπινερά μας, τά σ' π' τά μας, και γεμάτες χάρματα, τ' ρου- χουμε προς τό κάτω να μάθου- με τί συμβαίνει... Και τί άκού- σαμε; Πώς σε λίγο θα έλευθε- ρωνόμαστε... Στην πλατεία

— Άλλοίμονο! πάνε πιά τά μά- τια εκείνα... Τότε άκόμα η- χασε ζωηρές δλεις μας τις έλ- λεις για τή λευτεριά μας! τά- σοσος πάει, όσο μεγαλώνουμε, σ' ναι κάτι έλπίδα. Θά συνή- σουμε τή σκλαβιά μας.

"Ένα έπεισόδιο ποήτης χαρε- χθεί βαθειά στη μνήμη, και η- θε φορά πού βλέπω μικρά πα- ιδιά να παίζουν περιβολάκια, τι σάν να κτυπά μέσα μου.

— Άπές άπ' τό σπίτι μας, στην- αμιά μας, έχουμε λοιπόν μια λουλούδια' μικρές, ήταν ή μά- μας χαρά να τό φυτεύουμε με λουλούδια και προσνάδα και να τό κάνουμε περιβολάκια.

Ήταν ένα βραδυάκι, πού π' λι είμαστε περιβολαριές, όταν ή- κάσαμε μιά όχλοβοή, ένα καιό- Πετούμε τά σπινερά μας, τά σ' π' τά μας, και γεμάτες χάρματα, τ' ρου- χουμε προς τό κάτω να μάθου- με τί συμβαίνει... Και τί άκού- σαμε; Πώς σε λίγο θα έλευθε- ρωνόμαστε... Στην πλατεία

— Άλλοίμονο! πάνε πιά τά μά- τια εκείνα... Τότε άκόμα η- χασε ζωηρές δλεις μας τις έλ- λεις για τή λευτεριά μας! τά- σοσος πάει, όσο μεγαλώνουμε, σ' ναι κάτι έλπίδα. Θά συνή- σουμε τή σκλαβιά μας.

"Ένα έπεισόδιο ποήτης χαρε- χθεί βαθειά στη μνήμη, και η- θε φορά πού βλέπω μικρά πα- ιδιά να παίζουν περιβολάκια, τι σάν να κτυπά μέσα μου.

— Άπές άπ' τό σπίτι μας, στην- αμιά μας, έχουμε λοιπόν μια λουλούδια' μικρές, ήταν ή μά- μας χαρά να τό φυτεύουμε με λουλούδια και προσνάδα και να τό κάνουμε περιβολάκια.

— Άλλοίμονο! πάνε πιά τά μά- τια εκείνα... Τότε άκόμα η- χασε ζωηρές δλεις μας τις έλ- λεις για τή λευτεριά μας! τά- σοσος πάει, όσο μεγαλώνουμε, σ' ναι κάτι έλπίδα. Θά συνή- σουμε τή σκλαβιά μας.

"Ένα έπεισόδιο ποήτης χαρε- χθεί βαθειά στη μνήμη, και η- θε φορά πού βλέπω μικρά πα- ιδιά να παίζουν περιβολάκια, τι σάν να κτυπά μέσα μου.

— Άπές άπ' τό σπίτι μας, στην- αμιά μας, έχουμε λοιπόν μια λουλούδια' μικρές, ήταν ή μά- μας χαρά να τό φυτεύουμε με λουλούδια και προσνάδα και να τό κάνουμε περιβολάκια.

Ήταν ένα βραδυάκι, πού π' λι είμαστε περιβολαριές, όταν ή- κάσαμε μιά όχλοβοή, ένα καιό- Πετούμε τά σπινερά μας, τά σ' π' τά μας, και γεμάτες χάρματα, τ' ρου- χουμε προς τό κάτω να μάθου- με τί συμβαίνει... Και τί άκού- σαμε; Πώς σε λίγο θα έλευθε- ρωνόμαστε... Στην πλατεία

— Άλλοίμονο! πάνε πιά τά μά- τια εκείνα... Τότε άκόμα η- χασε ζωηρές δλεις μας τις έλ- λεις για τή λευτεριά μας! τά- σοσος πάει, όσο μεγαλώνουμε, σ' ναι κάτι έλπίδα. Θά συνή- σουμε τή σκλαβιά μας.

"Ένα έπεισόδιο ποήτης χαρε- χθεί βαθειά στη μνήμη, και η- θε φορά πού βλέπω μικρά πα- ιδιά να παίζουν περιβολάκια, τι σάν να κτυπά μέσα μου.

— Άπές άπ' τό σπίτι μας, στην- αμιά μας, έχουμε λοιπόν μια λουλούδια' μικρές, ήταν ή μά- μας χαρά να τό φυτεύουμε με λουλούδια και προσνάδα και να τό κάνουμε περιβολάκια.

Ήταν ένα βραδυάκι, πού π' λι είμαστε περιβολαριές, όταν ή- κάσαμε μιά όχλοβοή, ένα καιό- Πετούμε τά σπινερά μας, τά σ' π' τά μας, και γεμάτες χάρματα, τ' ρου- χουμε προς τό κάτω να μάθου- με τί συμβαίνει... Και τί άκού- σαμε; Πώς σε λίγο θα έλευθε- ρωνόμαστε... Στην πλατεία

— Άλλοίμονο! πάνε πιά τά μά- τια εκείνα... Τότε άκόμα η- χασε ζωηρές δλεις μας τις έλ- λεις για τή λευτεριά μας! τά- σοσος πάει, όσο μεγαλώνουμε, σ' ναι κάτι έλπίδα. Θά συνή- σουμε τή σκλαβιά μας.

"Ένα έπεισόδιο ποήτης χαρε- χθεί βαθειά στη μνήμη, και η- θε φορά πού βλέπω μικρά πα-

λό εὐχαριστημένη ἂν διαβάσει τὸ γράμμα σου) **Χρυσάσειον** (κι' οἱ δικαῖοι σου ἐντυπώσεις, ἀπὸ τὸ ἴδιο βιβλίον, εἶναι ἀραιώτατες· οἱ λύσεις δεκτικῆς) **Φοιτητὴν** (ἀδύνατον νὰ θυμηθῶ! τὰ κομμάτια, καθὼς τὰ λαβαίνω, τὰ φυλάγω καί... δὲν τὰ φάγω ποτέ· παίρνω ἕνα-ἕνα, μὲ τὴ σερὰ τοῦ, καὶ ἢ τὸ δημοσιεύω, ἢ τὸ κρίνω σὺς ἀπορρίψεις) **Ἰωάν. Μισακόπουλον** (διάβασε τὴν προκήρυξιν τοῦ Διαγωνισμοῦ, στὸ πρῶτο φυλλάδιον τοῦ Μαρτίου, νὰ ἰδῆς πῶς στέλνουν τίς λύσεις) **Ἀκούρδιστο Ρολοῖ** (ἔστειλα· ἄς εἶναι, γι' ἀποτελέσματα Πεντάθλου εἶναι ἀκόμα νωρίς) **Ἰάδα** (ἔστειλα 13 τετραδία· γὰ τὴν 35ῃ Κυριακῇ πέρασε πᾶς ἡ προθεσμία καὶ ἀποτελέσματα εἶναι ἔτοιμα νὰ δημοσιευθοῦν· ἄλλωστε αὐτὸ τὸ «ἀνεύχτο» τὸ δημοσιεύσει εὐχαίτως ἕνα· πολλὸ διαδεδομένο περιοδικὸν· ἐκεῖ μάλιστα ἔχει καὶ συνέχει· τὴν ἀπάντησιν τοῦ μπαμπᾶ στὸ σπάταλο φοιτητῆ) **Πάρισον** (μόνο ἀπὸ ἐλλειψὴν χρόνου· καὶ σήμερ' ἀκόμα, ἂν κι' ἔχει μπροστά μου δύο γράμματά σου, — 19 Φεβρ. καὶ 3 Μαρτίου—σοῦ γράφω μόνο αὐτὰ τὰ λίγα λόγια, γὰ νὰ μὴ λειψῇ πάλι τὸ ψευδώνυμό σου ἀπὸ τὴν Ἀλληλογραφίαν) **Καθηρέα** (ὅλες οἱ παραγγελίες ἔξετελεσθήσαν· ἔστειλα καὶ λυσάχαρτό) **Ἀναμπομπούλαν** (εἶδες βεῖ· αὐτὸ σοῦ ἐνέκριναν τὸ ἔγραψες «ἀναμπαμπούλα», ἀλλὰ τὸ σωστὸ εἶναι «ἀναμπομπούλα»· γράψε μου ὅσο συχνὰ θέλεις, δὲν μ' ἐνοχλεῖς καθόλου!) **Δεπιτὴν Καρδούλαν** (ὄχι, μὴ φοβῶσαι) **Ἀνσάχαρον** (ἔστειλα· γὰ τὸν Χρυσάσειον γράφω παραπάνω· σὺς ἄλλες ἐρωτήσεις σου ναί) **Ἐλληνοπαῖδα** (δὲν θυμολοῦμαι τὰρα· θὰ τὸ ἰδῆς ἕμως γρήγορα) **Ἡπειρωτικὴ** (ἴδες τί ἀπαντῶ σήμερ' στὴ **Δουλα**) **Δ. Τσάκωναν** (ἔλαβα, εὐχαριστῶ) **Ἀλεξανδρινὸν Φελλάχον** (λύσοχ, ἔστειλα) **Γεράσιμον Ε. Τυπάλδον Δοβέρδον** (ἔλαβα, εὐχαριστῶ) **Δημοκρατικὸν Ἰδεώδες** (ἔστειλα 40 τετραδία) **Ἐκάβρον, Δόραον Ἀνθη, Εἰσοτ, Παξίνων** κτλ. κτλ.

Εἰς ὅσας ἐπιστολάς ἔλαβα μετὰ τὴν 17 Μαρτίου, θάπαντῶμαι ἀπὸ ἐρχόμενα.

ΤΟΜΟΙ

ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Τῆς **Α' Περιόδου** (1879 - 1898) ἀπὸ τοὺς ἐκδοθέντας 24 τόμους ὑπάρχουν ἀκόμη μόνον οἱ ἔξης πέντε : 7ος, 12ος, 14ος, 18ος καὶ 19ος. Ἐκαστος τόμος δρχ. 25, ταχυδρομικῶς δὲ ἀποστελλόμενος δρχ. 28,50 διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν δρχ. 35 διὰ τὸ Ἐξωτερικόν.

Τῆς **Β' Περιόδου** (1894 - 1928) ὑπάρχουν ὅλοι οἱ ἐκδοθέντες τόμοι, 85 ἐν ὄλῳ. Ἐκαστος τόμος ἄρραφος δρχ. 80 καὶ ραμμένος δρχ. 85. Ταχυδρομικὰ τέλη ἐκαστοῦ τόμου προσθετὰ εἰς τὰς ἀνω τιμὰς : διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν δρχ. 5 ὁ ἄρραφος καὶ δρχ. 15 ὁ ραμμένος, διὰ δὲ τὸ Ἐξωτερικὸν δρχ. 23 εἴτε ἄρραφος εἴτε ραμμένος.

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΑΙ οἱ συνδρομηταί μου, διὰν λήγῃ ἡ συνδρομὴ των, νὰ τὴν ἀνανεώσουν ἄμεσως, χωρὶς νὰ μὲ υποβάλλουν εἰς τὸν κόπον καὶ τὸ ἔξοδον νὰ τὸ ὑπενθυμίζω στὸν καθένα ἰδιαίτερος. Ἡ ἔγκαιρη ἀνανέωσις τῆς συνδρομῆς εἶναι τὸ πρῶτιστον χρέος τοῦ καλοῦ συνδρομητοῦ.

Η ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ 243ου Διαγωνισμοῦ. Τοῦ φυλλαδίου τούτου αἱ λύσεις εἶναι δεκτικαὶ μέχρι τῆς 23 Μαΐου.

235. Δεξιόχειρος
Ἐπίρρημα τὸ πρῶτον, μά... ὄχι [λίγο.
Τάλλο στὸ Αἰγαίον νησί μικρὸν. Αὐτὰ τὰ δύο ἀνύποπτα, τὰ σμίγω κι' ἀστὲρι κατὰ τὸ βορρῆ ξανοῖγῳ Ἀκίνητο, παρήγορον, λαμπρὸν.
Κεκυκουαρθεσμένους

236. Συλλαβογράφος
Κάτι πού στέκεται στὸ πρόσωπο, Ἀνάμωσα σὲ γέλιο καὶ εὐ δάκρυ, Γράφεις, ἀν κάποιον ἀπαγορευτικὸ Μ' ἄλλο μικροῦλι ἐρωτηματικὸ Ἐρθοῦν μαζί στῆς πέννας σου [τὴν ἀκρῆ.
Πάνθαια Ἀβραδάτου

237. Τονόχειρος
Μὲ προφέρει ὁ λύτης μόνο Ὅταν κρίνῃ ἡ συμπεριβαίνει. Μὰ κατὰρα, μ' ἄλλον τόνο, Στὰ δύο χεῖλιν τοῦ ἀνεβαίνει.
Πιτσιρίνης τοῦ Ἀγρινίου

238. Ἀναγραμματισμὸς
Στὰ ψάρια τοῦ γυαλοῦ Μὲ βροσκοῖς ἢ κι' ἄλλοῦ. Ἀναγραμματισμὸν, Πρόσωπο ἀγαπημένον· Πλευντέρη Γυρτοπούλα
239. Τρίγωνον

- * * * * * = Ἀγροναύτης
- * * * * * = Βασιλόπαις
- * * * * * = Ἀγρίον ζῶον
- * * * * * = Ἐπίρρημα
- * * * * * = Σύμφωνον

Καὶ καθένας τὸ ἴδιον.
Συμπ. I. Παναγιωτέπουλος

- 240. Κρυπτογραφικόν**
1 2 3 2 4 5 6 7 8 9	= Γάλλοσποιητῆς
2 3 2 4 5 6 2	= Τιμωρεῖται
3 2 4 3 2 4 6 7	= Ὀρνεον
4 2 3 2	= Πόλις Γραφῆς
5 6 2 4 2	= Στέμμα
6 1 2 4 2	= Ἀσθένεια
7 8 3 2 9	= Πλάνης
8 4 7 6 9	= Πτηνόν
9 2 1 2 3 6 9	= Νήσος

241-245. Μαρίκων Μέλος
Τῇ ἀνταλλαγῇ τριῶν συνεχῶν γραμμάτων ἐκάστης τῶν κάτωθι λέξεων δι' ἐνός μέλους, πάντοτε τοῦ αὐτοῦ, νὰ σχηματισθοῦν ἕνα ἀναγραμματισμὸς ἄλλαι τῶσαι λέξεις :

Μανία, γάδος, μέλαν, ἀκρατος, ἀκούσιος.

Ἀρτεμῆς

753. Διπλῆ Ἀκροστιχίς
Τὰ μὲν ἀρχικὰ τῶν κάτωθι ἑπισημειωμένων λέξεων ἀποτελοῦν Μοῦσαν, τὰ δὲ τρίτα πόλιν τῆς Αἰγύπτου :

1. Ἄγία 2. Ὄρος τῆς Ἑλλάδος 3. Νύμφη τῆς Γραφῆς 4. Ποταμὸς τῆς Πελοποννήσου 5. Ἀθηναῖος οἰκιστὴρ 6. Στρατηγὸς Κυαζηδόνης.

Αἰματοβαμμένη Δευτεριά
247. Φωνηεντόλιστον
ας - * - γῆος - βολῆς - τν - δν
Τσοῦχτρα

248. Γεῖφος

τοῦ	τοῦ
τοῦ	τοῦ
τοῦ	τοῦ

Κ
Ἀχιλλεύς

ΛΥΣΕΙΣ

τῶν Πινυμ. Ἀσκήσ. τοῦ φύλ. 1

1. Καλαπόδι (καλῶ, πόδι). — 2. Ἥρα-Θῆρα. — 3. Δῆλος-Μῆλος-Τῆλος. — 4. Τὸν εἶχε πατέρα. — 5. Σ Ο Η Ν
Ρ Ν Ε Α Λ Α Ν Η Ι Μ Υ
Ο Ρ Φ Ο Σ Σ Ρ Ω Ν
Ο Σ Ζ Σ Α Ω Ν

6. ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ (ροή, Ἀραρόν, κῆπος, Λάτος, Ἑλλά, Ἰοκαστή, Τάρας, ὄλιος, Σάρος). — 7-11. Διὰ τοῦ Ο : **πορθμός, σποδός, πρόδρομος, ῥόμβος, ὄπος**. — 12. **ΑΕΛΛΩ-ΑΤΤΥΣ** (Ἄμαλα, ἘΤος, ΛῶΤ, ΛάφΥγῆ, ὩχρόΣ). — 13. Νενίκηκά σε, Σολομών! — 14. **Ἐ Γεῖφος ἐλύθη**. (ὦ, γρ' ὕφ' ὡς, ἔ, λίθοι). — 15. **ΝΑΡΟΛΕΟΝ** (Apollon, Pella, opale, Léon, érée). — 16-20. **PAR UT : atite, nautic, faute, flûte, volute.**

ΜΙΚΡΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Διὰ 1 ἕως 10 τὸ πολὺ λέξεις μὲ ἀπλὰ στοιχεῖα δρχ. 6 τὸ ἐλάχιστον· τίμημα ἵερὰν τῶν 10 λέξεων 60 λεπτὰ ἢ λέξις, μὲ παλαιὰ δὲ στοιχεῖα λεπτὰ 70 καὶ μὴ κεφαλαῖα δρχ. 4.

Ἐο χαριστὸς εἶχος δρχ. 3.
Ἡ προπληρωμὴ εἶναι ἀπαραίτητη.

Α γαντα, τετραδιάκιον δὲν ἀνταλλάσσω ἐπιπέδους... **ΝΙΖΕΤΤΑ** [ΚΘ' - 286]

Ζ ἰγάνθη, ἀπὸρ ναι, γράψε λοιπὸν εἰς τὴν Δοῖν : **ΕΚΘ' - 222**

Ριγολέτες [ΚΘ' - 288]

Λ εὐκή, αὐτὸ ποῖκανες δὲν ἄρξε σὲ Διαπλάσοπούλα. **Ραχίλινθη, Ἐβρηνη Γατούλα** [ΚΘ' - 289]

Δ ιαπλασοπούλα, ἀρουρῦττοιμε διαγωνισμὸν κερτῶν τοῖμων, καλλιτεχνικῶν σκεπῶν. Προθεσμία ἡμιμῶν. Συμμετογὴ διδραχμῶν. Βραβεῖα διαλεκτῆ. Δις : (ΚΘ' - 99) διὰ : **Ἐβρηνη Γατούλα, Ραχίλινθη** [ΚΘ' - 290]

Π εταγούλα, Γαλάτεια, Ζιάνιο, Φοιγῆσις, Πιστις-Πατρις, Νεράιδες, λοιποῦ-λοῖτες, ἀνταλλάσσοιμε τετραδιάκια, κάρτες : (ΚΘ' - 25). Μπάρ, ἀκόμη θὰ περιμένω! **ΚΑΡΑΜΠΑΜΠΑΣ** [ΚΘ' - 291]

Α νταλλάσσω Μ. Μιστικὸν μὲ δλους-δλες. Δις : Νικόλαον Α. Παντέρην (διὰ Π.) Κέρκυρα. **ΑΥΣΟΧΑΡΤΟΝ** [ΚΘ' - 292]

Α νταλλάσσω τετραδιάκιον καὶ κάρτες παντοῦ εἶδος μὲ δλους-εε. Στεφανὸν Βογιατῆν, Σταμάτη 20, ΧΑΛΚΙΔΑ. **ΕΛΛΗΝΟΠΑΙΣ**

Ο ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΡΟΥΣΣΑΚΗΣ ἀπενοθεῖται ὁ δῶρος ἐπιθυμοῦν τὴν (ΚΘ' - 5) καὶ περιμένει... [ΚΘ' - 294]

ΣΥΜΛΟΓΟΙ ΘΑΥΜΠΙΩΝ ΘΕΩΝ
Βολιότιση Τρελλοπαρῆς : Μπαρτέλα, μὲ βατε νὰ προφέρτε Ρ : : : Οἱ Μπαρτέλα γερῆτες προθύμως ἐξέκολουθοῦν. Εὐνοπούλι=Αουλα Τσίρου, Ἀστὴρ τοῦ Ἱγίου=Βλασίδης, Αἰδᾶ=Μπαλαλοῦδης, Ὀλίαν=Στέλιος Καλτσονάνης : : : Ἐστία δὲ εἶναι Μουζᾶ ! ! ! (Σημ. Διὰ κ. Βέβαν, δὲν εἶναι, Ἀλαφροῦσιση = Θεοδωρῆς, Γιάλα=Δέσποινα, Ἀγιοῦλι=Κουτασιμακί, Ἐκροσάση-Μικροῦλα = Ἐλεωθέρια Κουκουράδα, Σανιτερόν Ἰπσιρίωλα = Χριστὸς Κουκουράδας, Ἰπσιρίωλα=Πόπη ἀμίδου, Ἀντιγόνη=Μαρία Τσαρκοπούλου, Ἀνερῆν τοῦ Βουνοῦ=Περσεφόνη Μαινοπούλου ! ! ! **ΕΡΠΙΣ** [ΚΘ' - 295]

Ο σους-εε μὲ ἐστὶλον Μ. Μιστικὰ τοῦ εὐχαριστῶ. Ἀπὸ τοῦς ἄλλοις περιμένω στὴ Δοῖν : Κωνσταντῖνα Μπογιῆου (διὰ Πρόδρομα), δῶρος 25ης Μαρτίου ἢ Θεσσαλονίκην. **ΠΡΟΚΡΙΣ** [ΚΘ' - 296]

Μ υστικὴ Ἀστυνεία, εἰς περιπέλειαν νὰ προσηυθεῖτε γαυλᾶ. **Κοῦλα τοῦ Χωριεῦ** [ΚΘ' - 297]

Ο κάρτες τῶν χερῶν σου! Μικρὸν Σουδανέζο=Αουλοῦ Ἀφεντάκη, Σοῦ ἄσε : Ἐπιτερόν Πωλιτάνι, τί γίνεσαι; **Βασίλειε Μακεδόν, ἀκόμη, Βασιλεία τοῦ Δάσους** [ΚΘ' - 298]

Μ ικρὴ Σουδανέζα, εἶδπα ἀπομυμῆσαις Πρωτοκρίτων, Ἐπρεος καὶ σὲνα τὴρα ἢ ἀνακάλυψις : **Κοῦλα τοῦ Χωριεῦ** [ΚΘ' - 299]

Ο μωρὴν Κουκλίτσα, Μαγιολεβέλου, εὐχαριστῶ. Ἐλληνοπαῖδο, πῆ στερα, σὺμπτοις, ἔ : **Κοῦλα τοῦ Χωριεῦ Βασιλεία τοῦ Δάσους** [ΚΘ' - 300]

Μ αγεμένο Βασιλέπουλο, τίμημα, ἢ ὑψηλὰ σοῦς καθήκοντα δὲν ὄσ ἐπιπέδων νὰ μᾶς στείλει τὸ τετραδιάκιον σοῦ : **Κοῦλα τοῦ Χωριεῦ Βασιλεία τοῦ Δάσους** [ΚΘ' - 301]

Σ τὴν ἀγαπημένην μου μικρὴν Λεὼ καὶ λέξ-πολλὰς ἐχθροῦλας γὰ τὴν γιορτήν σου. **ΕΚΑΒΗ** [ΚΘ' - 302]

Μ ἔ μεγάλη χαρὰ δέχομαι, ἈΝΟΥΜΠ-σὶλε πρῶτος. Πληρωμένη Καρδιά [ΚΘ' - 303]

Π οῖος ἂ θάρρηθῃ ἕνα τετραδιάκιον γὰ τὴν Μαγιάτικὴν Ἀύραν : Δις : Ἀντὶ Χρυσάσειον Ἀποσταλίδου (διὰ Μαγιάτικην Αὔραν) Ἐσάνθη. [ΚΘ' - 304]

Ο ΠΑΝΖΟΥΡΛΙΣΜΟΣ
Κρατῶντες τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἐξακολουθεῖ : Ἀττᾶρ=Εἰτα Κασὴν, Ἀκόμης=Διαμαντόπουλος, Βάλια=Πολίτου, Σπιδονάφλος=Ἀρμόν, Λοῖθη Γρόβιχορ=Πηλεπούλι. — Ὁ πολυμήτης ὄλλοκος ἔχωρῆς Τίτλον ἀποστέλειται ἀπὸ ἕνα καὶ μόνον τὸν Ἀνοῦδιν. Πᾶς σὺς φαίνεται : [ΚΘ' - 305]

Ο Πανζουρλισμὸς ὑποστηρίζει, τὰ ἰσορροπότερα φερόδωματα : Πορροφρονέντη, Γλυκομῆτη, Κόρη τῶν Ἀθηνῶν, Μαρλόσοστη. [ΚΘ' - 306]

Α γαπημένη μου Γλυκομῆτη, δέξου ἀτὴ γιορτήν σου καρδιόβγαλες ἐχθροῦλας. **Μιτσοῦλα** [ΚΘ' - 307]

(Ζ ουρλοῖται δῶρα, εἰς τὸ γαῖδαροσ τῶν πετινὸν κεφάλαι. Καθὼς εἰσθα, σὺ εἶ γεις φίλο τὸ Δελακατρίθη καὶ δι τὸ Τρελὸ Φαίτη(τῆν). Comment? Ἄ! Ἄ! Ἄ! φουξῶς = Ἄβαν. Γροῖσις? Ἐκδῆσις = Ἐλλ. Γεωργιάδου. Ἀφροσφ Λαπλάντ = Α. Βολτέρρο, Αἰλίαν Χαρβεῖ = Μαρ. Παπαδημητρίου (ἐκολουθεῖ). **Μικρὸς Καλλιτέχνης** [ΚΘ' - 308]

Α νταλλάσσω τετραδιάκιον μὲ τὸν Διαπλάσοπούλα, Δις : (ΚΘ' - 10). Παρανολεῖται οἱ : Ἀμλετ, Μοιραῖο Ἀκρογιάλι, Τρελὸ Γυμνασιολογῆς, Ροζίτα, Κανάρη, Αἰας, Ρόδης Ἐσθάνης, Παρηγορῆς, ἄπας ἀναποδοῦσαν τετραδιάκιον τοῦς ἂν ὄχι, νὰ ἐπιστρέψουν τὰ δικά σου. **Κοῦλα τοῦ Χωριεῦ**